

הלכות שביתת יום טוב פרק ג' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון הלכות שביתת יום טוב, פרק ג'

כללי הקדמה צום פרק

פרק ג' באהאנדלט נוספות גזירות דרבנן וואס באגרעניצן ווי אזוי מען טוט מלאכת אוכל נפש ביום טוב. אין פרק א' האט מען געלערנט די יסודות פון אוכל נפש — וואס מען מעג טון ביום טוב. פרק ג' גייט אריין אין גזירות וואס קומען פון פארשידענע סיבות: (1) מען האט געקענט עס טון ערב יום טוב, (2) עס איז א גרויסע טרחה, (3) עס קען ברענגען צו א מכשול. אפילו אינערהאלב מלאכות וואס זענען בעצם מותר פאר אוכל נפש, האבן חכמים אסור געמאכט געוויסע אופנים.

הלכה א — שחיטה ביום טוב און כיסוי הדם

דער רמב"ם: מי שהיה לו עפר מוכן או אפר שמותר לטלטלו — הרי זה שוחט חיה ועוף וכסה דמו. אבל אם אין לו עפר מוכן או אפר הראוי — לא ישחוט. ואם עבר ושחט — לא יכסה דמו עד לערב.

פשוט: מען מעג שעכטן חיה ועוף ביום טוב (ווייל שחיטה איז אוכל נפש), אבער נאר ווען מען האט שוין צוגעגרייט עפר אדער אפר פאר כיסוי הדם. אויב מען האט נישט — טאר מען בכלל נישט שעכטן. און אויב מען האט עובר געווען און געשעכט — טאר מען נישט מכסה זיין ביז נאך יום טוב.

חידושים און הסברות:

- א נייע גזירה, נישט בלויז א לאק אין היתר: דאס איז נישט סתם אז מען האט נישט מתיר געווען מוקצה'דיגע עפר — עס איז א נייע גזירה דרבנן אז מען טאר בכלל נישט שעכטן אן מוכן עפר. דער טעם: ווען מען שעכט אן עפר מוכן, וועט מען מבטל זיין מצות כיסוי הדם, דערפאר האבן חכמים גע'אסר'ט די שחיטה גופא.
- אוכל נפש איז נישט מתיר מוקצה: מען וואלט געקענט טראכטן: ווייל די תורה האט מתיר געווען שחיטה (א דאורייתא), זאל דאס אויך מתיר זיין מוקצה (א דרבנן) — אבער ניין, קיינמאל איז אוכל נפש נישט מתיר מוקצה.
- מצות כיסוי הדם איז אויך נישט דוחה מוקצה: מען וואלט געקענט טענה'ן אז די מצוה פון כיסוי הדם זאל דוחה זיין דעם איסור מוקצה — אבער אויך דאס ווערט אפגעוויזן.

הלכה בנוגע קוי (ספק חיה ספק בהמה)

דער רמב"ם: בריאה שהיא ספק חיה ספק בהמה (קוי) — אין שוחטין אותה ביום טוב. ואם שחט — לא יכסה דמו עד לערב — אפילו אויב מען האט עפר מוכן.

פשוט: א קוי, וואס איז ספק חיה ספק בהמה, טאר מען נישט שעכטן ביום טוב. אפילו מיט עפר מוכן טאר מען נישט מכסה זיין.

חידושים און הסברות:

- א נייע, באזונדערע גזירה ביי קוי — מרית עין: ביי א רעגולערע חיה ועוף, אויב מען האט עפר מוכן מעג מען שעכטן און מכסה זיין. אבער ביי א קוי איז דא א נייע גזירה אז אפילו מיט עפר מוכן טאר מען נישט. דער טעם: **שמא יאמר הרוואה** — א מענטש וועט זען אז מען מאכט כיסוי הדם ביום טוב, און ער וועט מסיק זיין אז עס איז ודאי חיה. ווייל ער ווייסט אז ביום טוב טוט מען נישט סתם זאכן, נאר וואס מען מוז — אויב מען מכסה דעם דם, מוז עס זיין א חיה.
- די נפקא מינה — חלב: דער חילוק צווישן חיה און בהמה איז: **חלב בהמה איז אסור, חלב חיה איז מותר**. א קוי, וואס איז ספק, מוז מען

מחמיר זיין לשני הצדדים — סיי כיסוי הדם (כחיה) סיי איסור חלב (כבהמה). אויב מענטשן וועלן מיינען אז עס איז א ודאי חיה, וועלן זיי עסן דעם חלב — וואס איז אפשר אסור (ווייל אפשר איז עס א בהמה). דערפאר האבן חכמים גע'אסר'ט בכלל צו מכסה זיין ביום טוב, כדי מען זאל נישט קומען צו דעם מכשול.

3. **[דיגרעסיע: דין חלב — שייכות צו הלכות חלב]:** דער דין פון קוי איז אויך א דין אין הלכות חלב, נישט נאר הלכות יום טוב.

הלכה בנוגע שחט חיה/עוף מערב יום טוב

דער רמב"ם: השוחט חיה ועוף מערב יום טוב — לא יכסה דמן ביום טוב.

פשוט: אויב מען האט געשעכט ערב יום טוב און נישט מכסה געווען דעם דם, טאר מען נישט מכסה זיין ביום טוב.

חידושים:

- טעם — טרחה שאפשר לעשות מערב יום טוב: דאס איז אסור ווייל מען האט געקענט מכסה זיין ערב יום טוב. עס איז א טרחה וואס איז נישט נייטיג ביום טוב.
- מצות כיסוי הדם קען ווארטן: מצות כיסוי הדם איז נישט דוחה די גזירות — מען קען ווארטן ביז מוצאי יום טוב. דאס איז קאנסיסטענט מיט דעם דין פון "עבר ושחט" וואו מען ווארט ביז לערב.

הלכה בנוגע נתערב דם בהמה מיט דם חיה/עוף

דער רמב"ם: שחט בהמה וחיה ועוף ביום טוב ונתערב דמם — לא יכסה אותו עד לערב. אבל אם היה לו עפר מוכן ויכול לכסות הכל בדקירה אחת — יכסה.

פשוט: ווען דם בהמה (וואס דארף נישט כיסוי) איז צוזאמגעמישט מיט דם חיה/עוף (וואס דארף כיסוי), טאר מען נישט מכסה זיין ביום טוב, ווייל מען וועט מאכן טרחה אויך פאר דעם בהמה-דם וואס דארף נישט. אבער אויב מען קען אלעס צודעקן מיט איין דקירה (איין שטאך מיט א שאוול), מעג מען.

חידושים:

- טעם פון דעם איסור — טרחה שלא לצורך: ווען דם איז צוזאמגעמישט, קען מען נישט באזונדער צודעקן נאר דעם חיה-דם. מען מוז אלעס צודעקן. אבער א טייל פון דער טרחה איז פאר דעם בהמה-דם וואס דארף בכלל נישט כיסוי — דאס איז טרחה שלא לצורך ביום טוב.
- בדקירה אחת — נישט קיין נוספת טרחה: אויב מען קען אלעס צודעקן מיט איין באוועגונג, איז נישטא קיין עקסטערע טרחה. דאס איז דער זעלבער יסוד ווי פריער — א גרעסערע טאפ איז נישט קיין נוספת טרחה, ווייל מען מוז דאך טון די פעולה פאר דעם חלק וואס מען מעג, און דער רעשט קומט ממילא מיט.

הלכה — תולש צמר ממקום שחיטה

דער רמב"ם: השוחט בהמה ביום טוב, מותר לו לתלוש צמר למקום השחיטה בידו, ולא יטול הצמר ממקומו אלא ישאר שם מסובך בשאר הצמר.

פשוט: ווען מ'שעכט א בהמה ביום טוב און די צמר/האר ביים האלז שטערט די שחיטה, מעג מען מיט די האנט אפרייסן (תולש) די צמר פון דעם פלאץ

צלי — וואו מ'דארף נישט אזוי פיל זאלן — מעג מען עס טון, ווייל עס בלייבט איבער גענוג זאלן וואס פאלט אראפ אויף די עור.

2. **פארוואס לקדרה אסור:** ביי קדרה דארף מען אסאך זאלן פאר מליחה. לכאורה זאל עס זיין פארקערט — ביי קדרה וואו מ'נוצט אסאך זאלן, זאל מער אראפפאלן אויף די עור! דער תירוץ: ביי צלי, וואו מ'דארף נישט אזוי פיל זאלן, איז דאס וואס מ'לייגט אויף די עור נאר אן עקסטערע ביסל — עס איז קלאר א ערמה, א קליינע צוגאב. אבער ביי קדרה, וואו מ'גיסט אסאך זאלן, איז עס מער נאנט צום געהעריגן מעבד — עס קוקט אויס ווי מ'זאלצט ממש די עור, נישט נאר א ערמה.

3. **ווי אזוי ארבעט די ערמה פראקטיש:** מ'לייגט שטיקלעך פלייש אויף פארשידענע פלעצער פון די אויסגעשפרייטע עור, און מ'זאלצט יעדע שטיקל, אזוי אז די גאנצע עור ווערט באדעקט מיט זאלן. מ'מעג אפילו ארומרוקן די פלייש אדער לייגן קליינע שטיקלעך אויף אנדערע פלעצער כדי די גאנצע עור זאל ווערן געזאלצן.

4. **[דיגרעסיע: ערמה — ווען יא און ווען נישט:]** עס איז נישט דא א כלל'דיגע שיטה ווען ערמה איז מותר און ווען נישט. פריער האט מען געלערנט אז ערמה פון קאכן פאר מוצאי יום טוב איז אסור (שחרימו ממערים), אבער דא ביי זאלצן די עור איז ערמה מותר. דער חילוק: דארט וויל ער נארן די סיסטעם צו טון א מלאכה שלא לצורך יום טוב; דא וויל מען פארמיידן הפסד כדי מ'זאל נישט מונע זיין פון שעכטן — עס איז לצורך שמחת יום טוב.

הלכה — אין מולחין את החלבים

דער רמב"ם: וכן אין מולחין את החלבים, ואין מהפכין בהם, ואין שוטחין אותו ברות על גבי יתדות.

פשט: מ'טאר נישט זאלצן די חלב (פעטס) פון די בהמה, מ'טאר נישט זיי אומדרייען (מהפך זיין), און מ'טאר נישט זיי אויסשפרייטן אין ווינט אויף שטעקנס צו טריקענען. אלע דאזיגע זאכן זענען אסור ווייל חלב איז נישט ראוי לאכילה.

חידושים:

1. **חלב — שלא לצורך אכילה:** הגם אז חלב קען מען נוצן פאר ליכט (נר), איז עס נישט לצורך אכילה, און דערפאר טאר מען נישט טון קיין מלאכות דערמיט ביום טוב. דאס איז קאנסטענט מיט דעם כלל אז מלאכות ביום טוב זענען נאר מותר לצורך אכילה.

הלכה — אופן ההפשטה: מרגיל

דער רמב"ם: המפשיט את הבהמה לא ירגיל ביום טוב. כיצד הוא המרגיל? זה שיוציא כל הבשר מרגל אחת, כדי שיצא כל האור שלם ולא יקרע.

פשט: מ'מעג אפשינדן די הויט פון א בהמה יום טוב (ווייל עס איז א הכנה פאר'ן קאכן), אבער נישט אויפ'ן אופן פון "מרגיל" — דאס מיינט אראפציען די גאנצע הויט דורך איין פוס, כדי די הויט זאל בלייבן גאנץ און נישט צוריסן ווערן.

חידושים:

- הפשטה סתם איז מותר ווייל עס איז לצורך אכילה. אבער "מרגיל" — אראפשלעפן די גאנצע הויט דורך איין רגל — איז א **גרעסערע טרחה**, און דער צוועק איז נישט פאר'ן פלייש נאר פאר'ן הויט (כדי מ'זאל האבן א שלימ'ע עור). דאס איז **טרחה שלא לצורך אכילה**.

- דער ווארט "מרגיל" קומט פון "רגל" — ער ציט אלעס דורך איין פוס.

הלכה — בית יד בבשר

וואו מ'שעכט. אבער מ'טאר נישט אינגאנצן אוועקנעמען די אפגעריסענע צמר — זי מוז בלייבן דארט פארפלאנטערט מיט די ארומיגע צמר.

חידושים און הסברות:

1. **פארוואס איז תולש ביד מותר אבער גוזז אסור:** ביי א בהמה איז דער נארמאלער דרך פון גוזז מיט א כלי (שער/מעסער). תולש ביד — אפרייסן מיט די הענט — איז א שינוי פון דרך גוזז, דערפאר איז עס נישט א מלאכה דאורייתא. אבער אויב מ'וואלט נאכדעם אוועקגענומען די צמר אינגאנצן, וואלט עס אויסגעקוקט ווי א געהעריגע גוזז, דערפאר מוז מען עס לאזן מסובך בשאר הצמר.

2. **חילוק צווישן בהמה און עוף:** ביי א בהמה הייסט עס "תולש" (אפרייסן צמר), ביי א עוף הייסט עס "מורד" (ארויסנעמען פעדערן). ביי א עוף איז מורד אסור, ווייל דאס איז דער נארמאלער דרך ווי מ'נעמט אראפ פעדערן — "בני שיעור דרכו" — און דערפאר וואלט עס געווען ממש עובר אויף אן איסור. דער יסוד: ביי א בהמה איז תולש ביד א שינוי (ווייל דער דרך איז מיט א כלי), אבער ביי א עוף איז תולש/מורד ביד דער דרך גופא.

3. **פראקטישע נאטיץ:** ביי עופות (ווי מ'זעט ביי כפרות) איז אפשר נישט אזוי שווער צו שעכטן אן מורד זיין, ווייל ביי די האלז פון א עוף זענען נישט אזוי פיל פעדערן — מ'דארף נאר ארומדרייען. עס ווענדט זיך אויך וועלכע ארט עוף.

הלכה — המפשיט עור הבהמה: זאלצן, בית הדריסה, ערמה

(א) זאלצן די עור

דער רמב"ם: המפשיט עור הבהמה ביום טוב, לא ימלחנו שזה עיבוד, נמצא אותה מלאכה שלא לצורך אכילה. אבל נותן עליו בבית הדריסה כדי שידרסו עליו ולא יפסד.

פשט: ווען מ'נעמט אראפ די עור פון א בהמה ביום טוב, טאר מען עס נישט זאלצן, ווייל דאס איז מעבד (אויסארבעטן לעדער) — א מלאכה שלא לצורך אכילה. אבער מ'מעג עס אראפלייגן אין א בית הדריסה (א פלאץ וואו מענטשן טרעטן אסאך), כדי מ'זאל טרעטן דערויף און עס זאל נישט קאליע ווערן.

חידושים:

1. **בית הדריסה — סטאטוס פון מעבד:** אראפלייגן אין א בית הדריסה איז אויך עפעס אן ענין פון מעבד — עס מאכט די עור ווייך און פארמיידט אז זי זאל ווערן הארט. אבער עס איז נישט א מלאכה גמורה, נאר אפשר א דרבנן'דיגע מעבד.

2. **טעם ההיתר — שמחת יום טוב:** ולא התירו דבר זה אלא מפני שמחת יום טוב, כדי שלא ימנע מלשחוט. דער גאנצער היתר פון בית הדריסה איז מפני שמחת יום טוב — אויב א מענטש וועט וויסן אז ער גייט פארלירן זיין גאנצע עור (ווייל ער קען עס נישט באהאנדלען), וועט ער זיך מונע זיין פון שעכטן, און דאס וועט שאדן שמחת יום טוב.

(ב) **ערמה — זאלצן בשר לצלי על גבי העור**

דער רמב"ם: ומותרים להניח בשר לצלי על גבי העור, ומרימים בדבר זה... במה דברים אמורים, מלח לצלי שאינו צריך מלח הרבה, אבל לקדרה לא ימלח על העור.

פשט: מ'מעג פלייש וואס מ'גרייט צו פאר צלי (בראטן) אראפלייגן אויף די עור און זאלצן, אזוי אז די איבעריגע זאלן פאלט אראפ אויף די עור. דאס איז א מותר'דיגע ערמה (טריק). אבער נאר ביי צלי, וואס דארף נישט אזוי פיל זאלן. ביי קדרה (קאכן אין א טאפ), וואו מ'דארף אסאך זאלן פאר מליחה צו ארויסנעמען דם, טאר מען נישט זאלצן אויף די עור.

חידושים:

1. **פארוואס דווקא לצלי:** צלי דארף נישט אזוי פיל זאלן (ווייל דער צלי-פראצעס אליין נעמט ארויס דם), דערפאר איז דאס א חידוש אז אפילו פאר

- דער חילוק: ביי סתם ירקות קען מען זיך אן עצה געבן אן דעם שערל (מולק/בורר ביד), אבער ביי קוצים איז דאס דער איינציגער וועג.

הלכה — לישת עיסה גדולה

דער רמב"ם: מותר ללוש עיסה גדולה ביום טוב.

פשט: מ'מעג קנעטן א גרויסע טייג יום טוב, הגם עס איז מער טרחה.

חידושים:

- דאס איז פאראלעל צו וואס מ'האט פריער געלערנט: מ'מעג אנפילן א גאנצע פרויט (בהמה), און מ'מעג לייגן מערערע ברויט אין אויוון ווייל עס העלפט דעם טעם. אזוי אויך א גרויסע עיסה — עס איז בעסער פאר'ן באקן.

הלכה — הפרשת חלה ביום טוב

דער רמב"ם: הלש עיסתו מערב יום טוב — אין מפרישין ממנו חלה ביום טוב. אבער אויב מ'האט געקנעטן יום טוב אליין, מעג מען אפנעמען חלה.

פשט: אויב מ'האט געקנעטן ערב יום טוב, האט מען געדארפט אפנעמען חלה דעמאלט. מ'טאר נישט אפנעמען חלה יום טוב אויף אזא עיסה, ווייל עס איז א דבר שאפשר לעשותו מערב יום טוב.

חידושים:

1. **דער יסוד:** חלה אפנעמען איז מתקן (ענליך צו תרומות ומעשרות וואס מ'טאר נישט אפנעמען שבת). אויף שבת איז עס לגמרי אסור. אויף יום טוב — אויב מ'האט געקנעטן יום טוב גופא, מעג מען, ווייל מ'האט נישט געקענט פריער. אבער אויב מ'האט געקנעטן ערב יום טוב, האט מען געקענט און געדארפט עס טון דעמאלט.

2. **קשיא:** מתקן עסן אויף יום טוב מעג מען דאך — אנגרייטן עסן איז דאך דער גאנצער ענין! **תירוק:** הפרשת חלה איז נישט "אנגרייטן עסן" אין דעם זין — עס איז א תיקון/הכשר וואס מ'האט געקענט טון פריער.

הלכה — עיסה טמאה וחלה טמאה ביום טוב

דער רמב"ם: עיסה טמאה או שנטמאת החלה — לא יבשל את החלה, שאין מבשלין ביום טוב אלא לאכול וזו אינה ראויה ועומדת לשריפה. וכן אין שורפין אותו ביום טוב, ששריפת קדשים שנטמאו מצות עשה שנאמר באש תשרף, ועשיית מלאכה שאינה לצורך אכילה וכיוצא בה — עשה ולא תעשה.

פשט: חלה טמאה טאר מען נישט באקן יום טוב (ווייל מ'קען עס נישט עסן — עס שטייט פאר שריפה), און מ'טאר עס אויך נישט פארברענען יום טוב.

חידושים:

1. **צוויי אסורים:** (1) באקן/קאכן — ווייל מ'מעג נאר קאכן לאכילה, און חלה טמאה איז נישט ראוי לאכילה. (2) שרפה — הגם שריפת קדשים טמאים איז א מצות עשה (באש תשרף), אבער מלאכה שאינה לצורך אכילה יום טוב איז **עשה ולא תעשה** — דאס הייסט, דער לאו פון יום טוב מלאכה (מיט'ן עשה פון שבתון) איז שטערקער פון דעם עשה פון שריפת קדשים (אין עשה דוחה לא תעשה ועשה).

2. **וואס פאר א מלאכה איז שריפת קדשים?** קשיא: העברה (טראגן פייער) איז דאך הותרה מתוך — שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך. **תירוק:** שריפת קדשים איז נישט בלויז העברה (אנצינדן א פייער), נאר עס איז אן אייגענע מלאכה ענליך צו מבשל — ער פארברענט דעם חפץ. דער רמב"ם האט שוין באזונדער געזאגט "שארין מבשל את החלה" — אבער שריפה איז נישט בישול, נאר אן אייגענע מלאכה.

3. **דער ראב"ד'ס שיטה אין "שלא לצורך":** דער ראב"ד טייטשט אז "שלא לצורך" מיינט שלא לצורך אכילה, אבער יא לצורך הנאה כגון חמין

דער רמב"ם: אסור לעשות בית יד בבשר, והוא שיעשה בסכין... שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. אבל מותר לעשות סימן בבשר.

פשט: מ'טאר נישט מאכן א "הענטל" אין בשר מיט א מעסער (כדי עס אויפצוהענגען אדער שלעפן), ווייל דאס איז א דרך חול. אבער א סימן אין בשר מעג מען יא מאכן.

חידושים:

1. **דער איסור פון בית יד איז נאר בסכין** — ווייל דאס איז דרך חול. אן א סכין מעג מען.

2. **סימן בבשר** איז מותר — ווייל מ'דארף עס כדי צו פארמיידן דעם פראבלעם פון **בשר שנתעלם מן העין** (ווי מ'לערנט אין מסכת ביצה). מ'שניידט דעם בשר אין א באשטימטע צורה (למשל א דרייעק) כדי מ'זאל עס דערקענען. הגם עס איז א טרחה, איז עס מותר ווייל עס איז נויטיג כדי מ'זאל קענען עסן דעם בשר.

3. **קשיא:** פארוואס איז בית יד אסור — סתם שניידן בשר איז דאך מותר? **תירוק:** בית יד מיט א סכין איז א ספעציעלע מלאכה'דיגע ארבעט, א דרך חול.

הלכה — מולגין את הראש והרגלים

דער רמב"ם: מולגין את הראש ואת הרגלים, ומעביר נוצותיו באור. אבל אין תופלין אותו בחרסית ולא באדמה. ואין גוזזין ואין עושין בו פאה.

פשט: מ'מעג אראפנעמען די האר פון דעם קאפ און פיס פון א בהמה דורך מולגן (ברייען/ארויסשלעפן) אדער דורך אפברענען מיט פייער. אבער מ'טאר נישט נוצן חרסית (א מין זאנד/קעראמיק) אדער ערד צום גלעטן, און מ'טאר נישט שניידן די האר מיט א שער (שערל).

חידושים:

- דער ראש און רגלים ווערן געגעסן, דערפאר דארף מען אראפנעמען די האר כדי עס זאל נישט זיין מיאוס.

- **צוויי מותר'דיגע וועגן:** מולגין (ארויסשלעפן/ברייען) און אפברענען מיט פייער.

- **דריי אסור'דיגע וועגן:** (1) חרסית/אדמה — כעמיקאלס/מינעראלן צום רייבן, (2) גוזזין — שניידן מיט א שער, (3) עושין פאה — דאס זענען אלעס מער טרחה'דיגע אדער מער "חול'דיגע" וועגן.

- דער חילוק צווישן דעם און הפשט הבהמה: דארט גייט מען אראפנעמען די הויט פאר'ן הויט'ס וועגן (נישט לאכילה), דא נעמט מען אראפ די האר כדי מ'זאל קענען עסן דעם קאפ און פיס.

הלכה — ירקות: גוזזין ופאה

דער רמב"ם: וכן אין גוזזין ואין עושין פאה בירקות שיש להם שלחית (שאלעכץ). אבער ירקות וואס האבן קוצים (ווי קינדרס ואחביות — ארטישאק) מעג מען יא שניידן מיט א שערל.

פשט: די זעלבע הגבלה וואס גילט ביי ראש ורגלים גילט אויך ביי ירקות — מ'טאר נישט אפשניידן שלעכטע חלקים מיט א שערל.

חידושים:

- ביי ירקות וואס האבן א "שלחית" (א מין הויט/שאלעכץ) — מ'טאר נישט נוצן א שערל צום אראפנעמען.

- אבער ביי ירקות מיט **קוצים** (שטעכעדיגע דערנער, ווי ארטישאק) — **מעג מען יא** נוצן א שערל, ווייל מ'קען זיך נישט אנדערש אן עצה געבן — מ'וועט זיך צעשטעכן.

- דאס איז ענליך צו **קניבת ירק** (אראפנעמען שלעכטע חלקים), וואס מ'האט מתיר געווען ערב יום כיפור צו גרייטן פאר נאך יום כיפור.

דער רמב"ם: תנורים וכירים חדשים — אין סכין אותן בשמן ביום טוב, ואין שפין אותו במטלית, ואין מפיגין אותו בצונן כדי לחסמו.

פשט: מ'טאר נישט שמירן א נייע תנור מיט שמן, נישט אפרייבן מיט א שמאטע, נישט אפקילן מיט קאלט וואסער כדי עס שטארקער צו מאכן — ווייל דאס אלעס איז מתקן/בונה דעם תנור, נישט צורך אכילה.

חידושים:

1. **חילוק צווישן מתקן דעם כלי און מתקן דעם אוכל: אם היה מפיגו בצונן כדי לאפות בו — מותר.** אויב ער קילט אפ דעם תנור ווייל ער וויל באקן ביי א נידריגערע טעמפעראטור (לצורך דעם עסן), איז עס מותר — ווייל ער פיקסט נישט דעם תנור, ער פיקסט דעם עסן. דאס איז א וויכטיגער חילוק: דער זעלבער מעשה (אפקילן דעם תנור) קען זיין מותר אדער אסור, תלוי אין דער כוונה/תכלית — צו ס'איז לחסמו (פאר'ן תנור) אדער לאפות בו (פאר'ן עסן).

הלכה — טיט ביום טוב: סכין פי התנור, לגבל

דער רמב"ם: סכין פי התנור בטיט ורפש שבסביבות הנהר — מ'מעג נעמען גרייטע טיט פון ארום דעם טייך. אבער לגבל טיט ביום טוב אסור.

פשט: מ'מעג נוצן פארטיגע נאסע קלעי צו פארמאכן דעם פי התנור, אבער מ'טאר נישט פריש אויסמישן טיט (זאמד מיט וואסער).

חידושים:

1. **וואס פאר א מלאכה איז לגבל טיט?** עס ווערט דיסקוטירט: איז עס א מלאכה (לש?) אדער טירחא? עס ווערט פארגעלייגט אז עס איז ענליך צו לש אדער בונה.

2. **מוכן:** אפשר איז דער איסור פון נישט-גרייטע טיט א ענין פון מוכן (הכנה), ענליך צו וואס מ'האט פריער געלערנט אז אפילו זאמד טאר מען נישט ניצן אויב ס'איז נישט גרייט.

הלכה — אבנים און פורני

דער רמב"ם: מ'טאר נישט שטעלן אבנים צוזאמען צו מאכן א כירה (טאפ/פלאטע) ביום טוב, **מפני שהוא מחזקן** — ווייל דאס איז מתקן כלי. **אבער מסיקין ואופין בפורני** — מ'מעג אנהייבן און באקן אפילו אין א גרויסע תנור, **אין משגיחין במה שהוא מוסיף בתנור גדול.**

פשט: צוזאמענשטעלן אבנים צו מאכן א קאכ-פלאץ איז אסור ווייל עס איז ווי מתקן א כלי. אבער באקן אין א גרויסע פורני איז מותר, אפילו ס'איז מער ווי ער דארף.

חידושים:

- דער חילוק: אבנים צוזאמענשטעלן איז א "גמר" פון דעם כלי — מ'ענדיגט צו מאכן דעם כלי, וואס איז א מלאכה פאר זיך. אבער ביי א פורני, כאטש ס'איז א גרעסערע טרחה (מער האלץ אריינלייגן), איז עס א טרחה וואס איז דירעקט פאר דעם באקן.

- **א נייע פורני טאר מען נישט נוצן** (ווי פריער געלערנט).

הלכה — גבינה, תבלינים, מלח, פלפלין, עריפות

דער רמב"ם: אין עושיין גבינה ביום טוב — ווייל שאם גיבנה מערב יום טוב אין בזה חסרון טעם. אבל דכין את התבלין כדרך שאם ידכום מערב יום טוב יפיג טעמן. אבער מלח טאר מען נישט מאלן ביום טוב, **שלא ישחוק המלח מערב יום טוב לא יפיג טעמו** — נאר מיט א שינוי, ווי נוצן א קערה אנשטאט א מכתש. **ואין שוחקין את הפלפלין בריחים שלהם** — נאר דך עושיין במדוכה ככל התבלין. **אין כותשין את העריפות במכתשת גדולה אבל כותשין אותה במכתשת קטנה שזהו שינוי שלו.**

לרגליו (ווארעם וואסער פאר די פיס). דער ראב"ד ברענגט א ירושלמי וועגן "נר של הבטלה" (א ליכט וואס איז נישט פאר אכילה אבער פאר כבוד) — דער ירושלמי זאגט "לא תעשה ולא תשרי" (נישט אסור און נישט מותר), ווייל ס'איז א "חצי צורך". אבער משמע פון דער ראב"ד אז אויב ס'איז אינגאנצן נישט קיין צורך — נאר א מצוה — וואלט עס געווען אסור.

4. **פארוואס איז א מצוה נישט א "צורך"?** א מצוה איז נישט קיין צורך יום טוב — כבוד איז פארבונדן מיט אכילה און שמחת יום טוב, אבער שריפת קדשים איז נישט קיין אוכל נפש.

5. **אפשר אויך אין רמב"ם מיינט "שלא לצורך" מיט עפעס א שטיקל צורך:** עס ווערט געברענגט (בשם הרב בלומינג, און אויך אין מגיד משנה) אז אפשר אפילו דער רמב"ם, ווען ער זאגט "הותרה שלא לצורך", מיינט ער מיט עפעס א שטיקל צורך — נישט אינגאנצן אן צורך. דאס איז אבער נישט קלאר.

6. **פארוואס דארף מען דעם טעם פון עשה דוחה לא תעשה ועשה?** קשיא: מ'קען דאך פארברענען נאך יום טוב! אויב אזוי, פארוואס דארף דער רמב"ם אנקומען צום טעם פון עשה ולא תעשה — זאל ער פשוט זאגן ס'איז נישט נייטיג היינט! **תירוץ:** מ'וואלט געקענט זאגן "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" — דערפאר דארף דער רמב"ם זאגן אז עס איז נישט דוחה. און דערפאר זאגט דער רמב"ם גלייך דערנאך **"כיצד יעשה? יניחנה עד הערב וישרפנה"** — צו באווייזן אז ס'איז דא אן עצה.

הלכה — חלה ביום טוב של פסח

דער רמב"ם: אבל אם היה יום טוב של פסח, שאם יניחנה תחמץ ויעבור בבל יראה ובל ימצא — לא יפריש את חלתה, אלא אופה את הכל ואחר כך יפריש חלה מן הלחם.

פשט: ביום טוב פסח קען מען נישט לאזן די טמא'דיגע חלה ביז נאך יום טוב ווייל ס'וועט ווערן חמץ. דערפאר איז די עצה: מ'באקט אפ די גאנצע עיסה (אן אראפנעמען חלה), און נאכדעם נעמט מען אראפ חלה פון דעם געבאקענעם ברויט.

חידושים:

1. **בל יראה דורך שב ואל תעשה:** דער איסור בל יראה דא איז אינטערעסאנט — ער האט דאך אן עצה (באקן אלעס), סאו ס'איז נישט אז ער וויל חמץ. מ'דארף לערנען הלכות חמץ ומצה צו פארשטיין צו אזא אופן פון בל יראה (דורך שב ואל תעשה) איז אויך א פראבלעם.

2. **פראקטישע נפקא מינה — מצות באקן:** אזוי טוט מען בפועל ערב פסח / פסח מיט מצות — מ'נעמט אראפ חלה פון די געבאקענע מצה, נישט פון דעם בצק. עס ווערט דיסקוטירט צי דער טעם איז ווייל מ'ווייל נישט מאכן עקסטערע צייט מיט'ן בצק (חשש חימוץ), אדער אנדערע טעמים.

הלכה — תנור ביום טוב: גורף, קוטם, פורני חדשה

דער רמב"ם: מ'מעג קופשין (ריקן/פושן אש) אין דער תנור כדי צו מאכן פלאץ פאר'ן קאכן. **אם אי אפשר לקפוש — גורף,** דאס איז מותר לצורך אכילה. אבער אויב מ'קען מיט ווייניגער טרחה, זאל מען עס טון מיט ווייניגער.

פשט: מ'דארף מינימזירן טרחה — אויב גענוג מיט אביסל פושן, זאל מען נישט אויסריקן; אויב מ'מוז אויסריקן, מעג מען.

חידושים:

1. **פורני חדשה:** א נייע פורני (תנור) איז זייער הייס. מ'טאר נישט באקן אין א נייע פורני, **גזירה שמא תפוח** — ס'קען פלאצן, **ותפסיד הלחם וימנע משמחת יום טוב.**

הלכה — סכין תנור בשמן, שפשוף במטלית, הפגה בצונן

פשט: ווייל דער ערשטער מרקד האט שוין אפגעטון די מלאכה, איז א צווייטער מאל נישט נויטיג פאר אוכל נפש, סיידן ס'איז א נייע סיבה (שמוץ). מיט שינוי איז מותר. ---

הלכה — מולל, מפרח, מנפה, בורר

דער רמב"ם: מולל מלילות — מ'מעג צומאלן קטניות/תבואה מיט די הענט. **מפרחין** — מ'מעג צוברעקלען קטניות. **מנפה על יד בכל כחו ואוכל** — מ'מעג בלאזן אוועק שלאכטס, **אפילו בקנון או בתמחוי** (א כלי), **אבל לא בתבלא ולא בקברה** — נישט מיט די פראפעסיאנעלע כלים.

בורר קטניות ביום טוב — **בורר כדרכו בחיקו בתמחוי** — מ'מעג בורר זיין אויפן שוים אדער מיט א טעלער, **אבל לא בתבלא ולא בנפה ולא בכברה** — נישט מיט פראפעסיאנעלע כלים.

במה דברים אמורים? כשהאוכל מרובה על הפסולת — ווען דער אוכל איז מער, נעמט מען ארויס די פסולת. **אבל אם הפסולת מרובה על האוכל** — **בורר את האוכל ומניח את הפסולת** — מ'נעמט ארויס דעם אוכל, ווייל **ממה טרח בברירת הפסולת מהאוכל יותר מטרח ברירת האוכל מן הפסולת** — מ'גייט נאך ווי ווייניגער טרחה.

פשט: ביום טוב מעג מען בורר זיין אוכל, אבער נישט מיט פראפעסיאנעלע כלים. דער כלל איז צו מינימזירן טרחה: ווען אוכל איז מער — נעמט מען ארויס פסולת; ווען פסולת איז מער — נעמט מען ארויס אוכל.

חידושים:

1. **בורר ביום טוב vs. שבת:** בורר ביום טוב האט אנדערע כללים ווי שבת — ביום טוב מעג מען בורר זיין "כדרכו" (אויפן שוים, מיט א טעלער), נאר נישט מיט פראפעסיאנעלע כלים. דאס איז א קולא לגבי שבת.

2. **מנפה vs. בורר:** מנפה (בלאזן) און בורר (ארויסנעמען) זענען צוויי פארשידענע אופנים פון ארויסנעמען פסולת — מנפה איז דורך בלאזן, בורר איז דורך ליטעראל ארויסנעמען.

3. **דער כלל פון ווייניגער טרחה:** דער רמב"ם'ס כלל איז נישט סתם "אוכל מתוך פסולת" ווי ביי שבת, נאר ווי ווייניגער **טרחה** — בדרך כלל נעמט מען ארויס דאס ווייניגערע פון דאס מערערע, אבער אויב דאס וואלט געווען א גרעסערע טרחה "פאר סאם ריזען", גייט מען די געווענליכע וועג. ---

הלכה — חרדל מסננת, משמרת

דער רמב"ם: אין מסנן חרדל במסננת שלו — מ'טאר נישט נוצן די ספעציעלע חרדל-מסננת, **מפני שנראה כבורר**. אבער **נותנים ביצים במסננת של חרדל** — מ'לייגט אריין א ביצה אין דעם מסננת, און דאס איז מותר. **ואם היתה משמרת תלויה** — מותר ליתן בה יין ביום טוב — אויב די משמרת הענגט שוין, מעג מען גיסן יין.

פשט: חרדל-מסננת איז אסור ווייל עס זעט אויס ווי בורר. אבער מיט א ביצה דערין איז עס א שינוי. א משמרת וואס הענגט שוין איז מותר פאר יין.

חידושים:

1. **דער טריק מיט די ביצה:** ווען מ'לייגט אריין א ביצה אין דעם חרדל-מסננת, נעמט די ביצה (ווען זי רינט ארויס) מיט זיך די קלענערע קערעלעך — דאס איז נישט קיין דירעקטע בורר-מלאכה, נאר א שינוי.

2. **ומערב ותולה** — מ'מעג אויפהענגען א משמרת ביום טוב (ווי פאר רימונים אויף א כלי), כל זמן מ'טוט עס מיט א היתר. ---

הלכה — משמרת (זייען יין) ביום טוב

דער רמב"ם: מ'מעג יין גיסן דורך א משמרת (זייער/פילטער) ביום טוב, אבער מ'זאל נישט טון ווי מ'טוט אין א וואכעדיגן טאג. מ'מעג אבער

פשט: דער יסוד: מלאכות פאר אוכל נפש זענען נאר מותר ביום טוב ווען מ'קען עס נישט טון ערב יום טוב אן א הפסד טעם. גבינה מאכן — אסור (קיין הפסד טעם). תבלינים מאלן — מותר כדרך (הפסד טעם). מלח — נאר מיט שינוי (קיין הפסד טעם). פלפלין — נישט אין זייערע ספעציעלע ריחים. עריפות — נאר אין א קלענערע מכתשת.

חידושים:

1. **גבינה — מלאכת בונה:** גבינה מאכן איז א מלאכה (געלערנט אין הלכות שבת) — מ'נעמט קליינע שטיקלעך און מאכט זיי אין איינס, ענליך צו בונה. כאטש אוכל נפש מלאכות זענען מותר ביום טוב, איז גבינה אסור ווייל מ'קען עס גוט מאכן ערב יום טוב אן הפסד.

2. **מלח — נישט ממש טוחן:** עס ווערט מחודש אז מלח מאלן איז נישט ממש מלאכת טוחן דאורייתא, ווייל אויב עס וואלט געווען ממש טוחן, וואלט א שינוי נישט געהאלפן. דער שינוי (נוצן א קערה אנשטאט א מכתש) העלפט נאר ווייל עס איז א גזירה/איסור דרבנן-ארטיגע מדרגה.

3. **פלפלין אין ריחים — עובדא דחול:** מ'טאר נישט נוצן די ספעציעלע פלפל-מיל ווייל עס זעט אויס ווי א וואכעדיגע מלאכה — א פראפעסיאנעלע/קאמערציעלע פארנעם. נאר אין א מדוכה ווי אלע תבלינים.

4. **עריפות — גרויס vs. קליין:** מ'טאר נישט נוצן א גרויסע מכתשת (ווי אין די וואכן — א גרויסע מאשין), נאר א קלענערע, וואס איז א שינוי. דער עיקר: ס'זאל נישט אויסקוקן ווי מ'איז פארנומען מיט א גרויסן קאמערציעלן פארנעם.

ארץ ישראל vs. חוץ לארץ (בנוגע עריפות)

דער רמב"ם: בארץ ישראל אפילו בקטנה אסור, שהתבואה שלהם טובה היא... ואין בכך הפסד.

פשט: אין ארץ ישראל איז אפילו א קלענערע מכתשת אסור פאר עריפות, ווייל די תבואה דארטן איז אזוי גוט אז אפילו א טאג אלט בלייבט זי גוט — קיין הפסד טעם.

חידושים:

1. **דער רמב"ם רעדט בשבח ארץ ישראל** — ער באטאנט אז די תבואה פון ארץ ישראל איז **טובה עד מאוד מאוד**, און דעריבער איז דארטן קיין הפסד אויב מ'גרייט עס צו ערב יום טוב.

2. **צו דער חילוק איז נאך רעלעוואנט היינט:** דער רמב"ם מאכט א כלל'דיגן חילוק — גאנץ ארץ ישראל vs. גאנץ חוץ לארץ — נישט אז מ'דארף טשעקן יעדן פלאץ באזונדער. אבער דער עיקר כלל בלייבט: אויב עס מאכט נישט אויס פאר דעם טעם, זאל מען עס טון ערב יום טוב.

3. **[דיגרעסיע: תורה פאר מענטשן, נישט פאר כללים]** — "די הייליגע תורה האט מען געגעבן פאר actual מענטשן, נישט פאר כללים" — מ'זאל נישט נאר זוכן אבסטראקטע כללים, נאר פארשטיין ווי עס שטעלט זיך אויס פאר דעם מענטש אין זיין סיטואציע.

4. **[דיגרעסיע: היינטיגע פראקטיק]** — היינט קויפט מען תבלינים שוין פארטיג, מ'מאלט ווייניגער ביים עסן. אבער דער עיקר בלייבט: **יום טוב עפנט מען נישט די קיטשן אזוי ווי אינדערוואכן** — ס'איז דא א ענין אז מ'זאל נישט קאכן אויף א וואכעדיגן פארנעם. דער רמב"ם ברענגט נישט דעם לשון **"עובדא דחול"** — ער פארמיידט לשונות וואס קיינער ווייסט נישט וואס זיי מיינען, און טרייט אנשטאט דעם צו ווייזן וואס עס מיינט בפועל. ---

הלכה — מרקד (זיפן קעמאך) נאכאמאל

דער רמב"ם: אין מרקד נוסף פעם שנייה ביום טוב, אלא אם כן נפל לתוכו צרורות — מ'טאר נישט נאכאמאל זיפן קעמאך וואס מ'האט שוין געזיפט ערב יום טוב, סיידן ס'איז אריינגעפאלן שמוץ. **אבל מיט א שינוי — כגון שירקד מאחורי אנפי** (איבערדרייען די הירט) — איז מותר.

כללי סיכום פון פרק ג'

1. **מ'גרייט צו עסן ביום טוב** — קאכן און צוגרייטן איז מותר, אבער **נישט אינגאנצן ווי א וואכעדיגן טאג** — נישט מיט א גרויסע טירחא.
2. **זאכן וואס מ'קען טון ערב יום טוב** — זאל מען נישט אפלייגן אויף יום טוב אליין.
3. **מראית עין בנוגע חיה/בהמה** — מ'זאל נישט טון זאכן וואס א מענטש וועט מיינען אז ער שעכט א חיה און ער וועט זיין מטריח חלב (ווי דער ענין פון כיסוי הדם מיט אפר, וכדומה).
4. **דער פראקטישער כלל: ביום טוב קאכט מען, אבער עס זאל בלייבן יום טוב'דיג** — נישט צו גרויסע פארנעם, נישט ווי א רעגולערער וואכנטאג. מ'דארף וויסן ווי צוצושטעלן די הלכות צו אונזער ריאליטי.

אויפגעגעבן א משמרת און ארויפלייגן רמונים (גראנאט-עפל), און דערנאך — ווייל די משמרת איז שוין אויפגעהאנגען — מעג מען אויך יין דורכגיין.

פשוט: א משמרת איז א כלי וואס מ'נוצט צו פילטערן יין פון שמרים (היינון/פסולת). ביום טוב איז עס מותר צו נוצן, אבער מיט א תנאי — מ'זאל נישט טון עס אויף דעם זעלבן אופן ווי אין א וואכעדיגן טאג. דער טריק איז: מ'הענגט אויף די משמרת פאר א אנדער צוועק (צ.ב. ארויפלייגן רמונים), און דערנאך, ווייל זי איז שוין אויפגעהאנגען, נוצט מען זי אויך פאר'ן זייען יין.

חידושים:

- דער עיקר כלל: מ'דארף א שינוי מאכן פון דעם וואכעדיגן אופן, כדי עס זאל בלייבן יום טוב'דיג. דער שינוי דא איז אז מ'הענגט נישט אויף די משמרת ספעציפיש פאר'ן יין, נאר מ'טוט עס דורך א "טריק" — מ'הענגט עס אויף פאר רמונים, און דערנאך נוצט מען עס אויך פאר יין.

תמלול מלא**הלכות שביתת יום טוב פרק ג' — שחיטה וכיסוי הדם ביום טוב****הקדמה לפרק ג'**

Speaker 1: א גוטן. מיר לערנען הלכות יום טוב פרק ג', הלכות שביתת יום טוב פרק ג'. קען מען לערנען.

מיר האבן געלערנט אז יום טוב מעג מען אוכל נפש. דא גייט מען אריינגיין אין פרטים, וואסערע ענינים פון אוכל נפש מען מעג יא. ווייל מיר האבן געלערנט אז ס'איז נישט אזוי פשוט. ס'דארף זיין דוקא דברים וואס מ'האט נישט געקענט טון ערב יום טוב, איך מיינ, וואס מ'האט נישט געקענט טון ערב יום טוב, וואס ווען מ'וועט עס מאכן יום טוב וועט עס זיין בעסער, און אזוי ווייטער. און נאך פרטי הלכות אין דעם.

סא לאמיר קודם באדאנקען אונזערע ספאנסערס, ושמם הטוב. און צווייטנס, איך מיינ אז ס'איז מער פון דעם אז סתם ווי אוכל נפש. די כללים וואס מ'האט געלערנט אין פרק א' איז זייער קלאר וואס מ'מעג יא און וואס מ'מעג נישט, וועלכע סארט זאכן די חכמים האבן גע'אסר'ט, באופן כללי. איך מיינ בעיקר אין די פרק גייט מען לערנען פארשידענע הוספות, נאך זאכן וואס די חכמים האבן גע'אסר'ט, מכמה וכמה סיבות שונות. א חלק איז טאקע ווייל מ'קען טון ערב יום טוב, אבער א חלק איז נישט נאר וועגן דעם. א חלק איז ווייל ס'איז א גרויסע טרחה, אדער ווייל ס'וועט ברענגען צו עפעס א מכשול. פארשידענע זאכן. דאס הייסט, בעיסיקלי, בשעת וואס מ'טוט מלאכת אוכל נפש, שבת איז נישט די אלע זאכן, מ'טאר נישט טון גארנישט. אבער יום טוב, וואס מ'טוט מיט אוכל נפש, קומט מיט פארשידענע גזירות דרבנן וואס מ'זאל נישט טון, ווען מ'טוט דאס, אדער וויאזוי מ'זאל עס טון. און דאס איז וואס אונז לערנען אין די פרק. שטימט?

Speaker 2: געוואלדיג יא.**הלכה א — שחיטה ביום טוב: תנאי העפר המוכן**

Speaker 1: סא די ערשטע נושא וואס מיר האבן געלערנט אז מ'מעג שחט'ן יום טוב. שחט'ן איז... מיר האבן געלערנט אז ס'איז בעסער, ס'טעיסט בעסער ווייל מ'האט עס געשאכטן היינט. אבער פארשידענע זאכן וואס מ'טאר נישט טון, וואס מ'דארף נזהר זיין, איז דעם לערנען.

שוין, זאגט די הלכה אזוי, זאגט דער רמב"ם, **מי שהיה לו עפר מוכן או אפר שמותר לטלטלו**, או פריער, אין פריערדיגע פרק האט מען געזאגט וואס הייסט עפר מוכן, וואס איז ממש געגרייט בקרן זוית, **או אפר שמותר לטלטלו**, וואס מ'האט געמאכט ערב יום טוב, שמותר לטלטלו, איז זייער גוט, ווייל שעכטן מעג מען דאך, און נאכ'ן שעכטן איז דא א מצוה פון כיסוי הדם, איז **הרי זה שוחט חיה ועוף**, א בהמה דארף נישט קיין כיסוי הדם, יא, נאר חיה ועוף. **וכסה דמו**, ער האט געמאכט כיסוי הדם.

אבל אם אין לו עפר מוכן או אפר הראוי, האט מען נישט מתיר געווען. א נייע גזירה, נישט נאר נישט מתיר געווען, ס'איז דא א נייע גזירה, נייע איסור. די חכמים האבן נישט מתיר געווען אויכעט שוין צו מכסה זיין דם, אז יואיל וואס מען מעג שעכטן מעג מען שוין אויכעט נעמען מוקצה'דיגע עפר.

נאכאמאל, איך וואלט געזאגט פארקערט, נישט נאר מען טאר נישט, מען רעדט נישט אויב השוחט, וואס איז א נייע זאך. וואס שטייט דא איז אז ס'איז דא א נייע גזירה, וויבאלד אז ווען מען שעכטט דארף מען האבן עפר אדער אפר כדי צו מאכן כיסוי הדם. עפר און אפר איז נישט אלעמאל מוכן, זייער אסאך מאל איז עס נישט מוכן. קומט די חכמים און זאגן, ווער ס'האט נישט צוגעגרייט קיין זאמד אדער קיין אפר פאר די כיסוי הדם, טאר ער נישט שעכטן. גזירה מדרבנן, ער טאר נישט שעכטן. ווייל ער גייט שעכטן, גייט ער שעכטן אן מאכן כיסוי הדם, גייט ער דאך מבטל זיין מצות כיסוי הדם. זאל מען בכלל נישט שעכטן.

דיון: אוכל נפש איז נישט מתיר מוקצה

Speaker 1: און מ'זאגט אויך נישט אז ס'איז מותר געווארן, כאילו ווייל מ'מעג שעכטן זאל מען שוין אויך מעגן טון מוקצה. א מענטש וואלט וועגן טראכטן אז די תורה לאזט טון א דאורייתא, איז דאך וואס דאס ווערט נישט מותר.

די גאנצע, לאמיר ווארפשייטן קלאר דא, די גאנצע הלכות מוקצה וואס מיר האבן געלערנט וועגן אסאך פרטים אין פריערדיגע פרק איז וועגן אוכל נפש. ס'איז נישטא קיין מאל וואס אוכל נפש איז מתיר מוקצה. מוקצה איז אלעמאל די זאך. דאס איז א מצוה. דאס איז א חילוק. די מצוה איז נישט דוחה. ס'איז א שיינע מצוה, אבער די מצוה וועגן אויך נאר דיר וועגן דאס איז. ניין, ס'איז נישט דוחה.

Speaker 2: וואס הייסט דרבנן? ס'איז מוקצה. איך וואלט געקענט הערן זייער גוט אז די מצוה פון כיסוי הדם זאל מתיר זיין, איז מוקצה דרבנן. ווי האסטו געהערט אזוי זאכן? ווי האסטו געהערט? איך האב נישט געהערט.

Speaker 1: ניין, וואס איך זאג, דו לייגסט עס בעקווארדס. וואס דער רמב"ם זאגט איז אז ס'איז דא א גזירה מדרבנן לא לשחוט אלא אם כן יש לו עפר מוכן, חוץ פון די אלע אנדערע זאכן. און אזוי ווייט גייט עס, אז **אם עבר ושחט**, ער האט יא געשחט'ן, איז **לא יכסה דמים עד לערב**. טאר מען טאקע נישט מאכן כיסוי הדם, די מצוה פון כיסוי הדם איז טאקע נישט דוחה, מען טאר טאקע נישט. די מצוה פון כיסוי הדם איז ווייטער דא. אזוי זאגט ער, יא.

הלכה א (המשך) — דין קוי: ספק חיה ספק בהמה

Speaker 1: יעצט וועסטו לערנען נאך א גזירה, א נייע גזירה. ס'האט נישט אזוי דוקא מיט הלכות יום טוב. ס'האט שטארק מיט הלכות יום טוב,

און מען וועט מען זיין כיסוי יום טוב. און די וואך וועט ער טראכטן, אפשר וויסן אז ס'איז א ספק, אבער יום טוב וועט ער טראכטן אז מען טוט דא עפעס א טרחה אדער מען טוט דא עפעס א מוקצה, איך ווייס נישט וואס. אונז דארפן זייער שטארק אז מענטשן זאלן וויסן אז דאס איז א ספק, און ממילא איז מען מחמיר ביידע וועגן. אבער מחמיר געווען בכל אופן. אינטערעסאנטע חומרא, אינטערעסאנטע גזירה.

הלכה ב – שחט מערב יום טוב

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, וכן, השוחט חיה ועוף מערב יום טוב. זאגט ער, א מענטש האט געשאכטן א חיה ועוף מערב יום טוב, און יעצט האט ער געשאכטן, לאמיר זאגן, ממש פאר זמן, און יעצט האט ער דם וואס ער דארף מכסה זיין. די הלכה לא יכסה דמן ביום טוב, מ'טאר נישט מכסה זיין די דם ביום טוב אפילו מ'האט יא, מוכן, ווייל דאס איז די ענין פון טרחה. אויב ס'איז געשאכטן יום טוב. אנדערע ווערטער וואלט עס געדארפט טון ערב יום טוב. דאס איז בעיסיקלי די תירוץ, רייט?

דיון: מצות כיסוי הדם איז נישט דוחה

Speaker 2: וואס טאקע, ס'זעט אויס אז כיסוי הדם קען מען מאכן שפעטער? ס'איז נישטא קיין מצוה אז ער וועט קענען ווארטן אויפ'ן מוצאי יום טוב מיט מאכן כיסוי הדם? מ'האט פריער געזאגט מפורש אז מ'קען.

Speaker 1: רייט, אזוי זעט אויס, יא. דא ווייס איך נישט וואס ס'איז געווען די גאנצע טאג, ס'זעט זיך איינזאפן. ס'איז א פראקטישע פראבלעם. אבער ווען ס'זעט זיך איין, האט מען אויך שוין אויפגעטון די מצוה, כאילו די מצוה געשעט פאר זיך אליין.

Speaker 2: נין, ווייל דא אסר'ט מען צו טון נאר א זאך וואס איז אסור משום טרחה, א זאך וואס איז נישט קיין אמת'דיגע אסור. נו, וואס איז די פראבלעם? האט מען אויך גע'אסר'ט אפילו במקום וואס איז דא א מצוה פון כיסוי הדם. קיינמאל וואס די מצוה פון כיסוי הדם איז דוחה די איסורים. די ענציגע זאך וואס איז דוחה איז אז אויב מ'האט געשחט'ן אין יום טוב מעג מען מכסה זיין דעם מיט עפר מוכן.

הלכה ב (המשך) – נתערב דם בהמה וחיה

Speaker 1: ווייטער, שחט בהמה חיה ועוף ביום טוב. ונתערב דם, ס'איז געווארן צוזאמגעמישט די בלוט. און יעצט האט ער בלוט פון זאכן וואס איז מחויב בכיסוי הדם, און נישט ספק, ווייל א חלק דערפון דארף ער צודעקן. איז אויך לא יכסה אותו עד לערב, ווייל היות א חלק פון דעם איז נישט מחויב, ווען ער גייט מאכן א טרחה, גייט ער מאכן אויך טרחה פאר עפעס וואס איז נישט. אה, כאילו ס'איז צוזאמגעמישט. סאו די איינציגסטע וועג וויאזוי ער זאל מקיים זיין די מצוה איז אז ער גייט אלעס צודעקן, און נישט אפשר די חלק וואס דארף צוגעדעקט איז די בהמה. איז לא יכסה אותו עד לערב. אבער ער דארף צופיל, ס'איז צופיל ארבעט. יא, לא יכסה אותו עד לערב.

היתר: כשיכול לכסות הכל בדקירה אחת

Speaker 1: זאגט ער אבער ואם היה לו עפר מוכן או אפר? ער האט צוויי תנאים, סיי ס'איז גרייט און סיי ער האט עס, לאמיר זאגן, אויף א גרויסע כלי, ויכול לכסות הכל, ער גייט נישט נאכמען אפילו א גרויסע טירחא, ער קען אלעס, מיט איין גראף מיט זיין אקערייזן דארטן, גייט ער אלעס קענען צודעקן. א שאוול, יא? א רייזע זכר סיי זאל ער עס יא צודעקן, ווייל דעמאלטס איז נישט קיין דקירה. אה, דקירה איז א... דקער. א שטעכן, יא. א שטעכן, א שטאך, מער אזוי ווי א... יא. דו ווייסט דקער האבן א שטעק. דו וועסט שטעכן די שאוול אין די... יא. א רייזע, איך וועל סיין, מעג מען יא, ווייל דאס איז נישט קיין עקסטערע טרחה.

דער איסור איז געווען אז ער דארף מער שלעפן, ווייל ס'איז דא דא אויכעט א בהמה, און ער דעקט צו די בהמה פאר נאו ריזען. אבער ער מאכט דאך נישט מער פעולות. מיט די זעלבע איין שאבל געבט ער דעק צו סיי די בהמה, סיי די עוף. איז דאך נישט קיין פראבלעם. אזוי ווי מיר האבן געהאט פריער, אז א גרעסערע טאפ איז נישט קיין פראבלעם. ס'זאגט נישט מער טרחה.

אבער ס'איז א גאנצע סימן גארנישט דא די גזירה.

Speaker 2: יא, אבער ס'איז וועגן מיר וועגן ס'איז יום טוב, וועט מען דאס ממש זיין. ס'איז א דין אין הלכות חלב, יא. ס'איז א דין אין הלכות יום טוב.

Speaker 1: אקעי, לאמיר זען וואס די הלכה איז. לכן, בריאה, ס'איז דא א בריאה וואס הייסט א קוי. אזוי רופט מען אים אין די גמרא. א בריאה וואס איז א ספק אויב ס'איז א חיה אדער א בהמה. און לכאורה, ווען מ'טוט עס אין די וואכן, דארף מען טון כיסוי הדם לכאורה לחומרא, יא? מספק.

Speaker 2: מספק.

Speaker 1: איז אין שוחטין אותה ביום טוב. טאר מען נישט שעכטן ביום טוב. ווייל משכה, נאר פאר חיה איז דא כיסוי הדם, אמת? בהמות מאכן נישט קיין כיסוי הדם. סאו קיצור, די בריאה וואס איז ספק חיה ספק בהמה איז אנדערש ווי די הלכה פארדעם. מ'וועט שוין זען, מיט איין זאך קומט אויס א גרויסע חילוק. א בריאה שפסק חיה בהמה טאר מען אויך נישט שעכטן ביי יום טוב, ווייל מ'גייט נישט קענען מאכן כיסוי הדם. ואם שחט, אויך די זעלבע הלכה, לא יכסה דמו עד לערב, אפילו אויב ער האט געהאט...

Speaker 2: נין, נין, איך האב געזאגט. לאמיר זאגן.

ביאור: חילוק בין בהמה לחיה

Speaker 1: ס'איז דא זאכן וואס דארפן... א בהמה דארף נישט קיין כיסוי הדם, מ'רעדט נאר א חיה און א עוף מיט כיסוי הדם. ממילא, א בהמה קען מען שעכטן ווייל מ'דארף נישט כיסוי הדם. א זאך וואס דארף כיסוי הדם, איז דא א גזירה מדרבנן, מ'טאר נישט שעכטן נאר ווען מ'האט צוגעגרייט דעם. יעצט איז דא אזא סארט זאך וואס ער דארף כיסוי הדם מספק. פארוואס? ווייל ס'איז א ספק חיה, מילא א ספק דאורייתא דארף מען מאכן כיסוי הדם, אים טאר מען נישט שעכטן אפילו מ'האט יא עפר המוכן. פארוואס? אויב מ'האט עפר המוכן מעג מען בדרך כלל ביי חיה ועוף. אבער ביי ספק חיה, טאר מען נישט מאכן אפילו ווען מ'האט יא א עפר מוכן. פארוואס?

טעם הגזירה: שמא יאמר הרואה

Speaker 1: דא איז דא א נייע גזירה. פארוואס? שמא יאמר הרואה, א מענטש גייט זען אז מ'מאכט כיסוי הדם ביום טוב אויף די ספק חיה, גייט ער טראכטן אז חיה ודאית, ס'איז אוודאי חיה. פארוואס וועט ער טראכטן אזוי? ווייל ער זעט דאך מ'מאכט כיסוי הדם, און ער ווייסט נישט אז די עפר איז שוין געווען מוכן.

אקעי, נישט ער ווייסט נישט גארנישט. ער זעט אז מ'טוט יום טוב אויף אזא זאך, און ער טוט יום טוב. וואלט געווען אסור יום טוב? דער מענטש ווייסט נישט. ווען ער וואלט געווען א תלמיד חכם, וואלט ער דאך אלע שאלות נישט אנגעהויבן. דער מענטש איז א פשוט'ער איד, ער זעט, אין יום טוב, יום טוב טוט מען נישט סתם זאכן, נאר די מצוות, אוכל נפש. גייט א איד און ער דעקט צו די בלוט פון דעם, זעט אויס אז דאס איז מחויב צו צו דעקן בלוט, וועט ער מיינען אז ס'איז א חיה.

און וואס איז שלעכט אז ער וועט מיינען אז ס'איז א חיה? דארף מען אים לענקערן, ס'איז דא א קולא רואה להתיר חלבו. א חלב פון בהמה איז אסור, אבער א חלב פון חיה איז מותר. א בהמה איז אסור, חלב חיה איז מותר, און ער וועט מיינען אז ער זעט דאך דא אז ס'איז... די ספק חיה וואס איז די בהמה איז מחמיר. דאס הייסט, סיי מ'דארף נישט עסן די חלב, סיי מ'דארף יא זיין כיסוי הדם. דאס איז די חילוק פון א חומרא ביי די וועגן. יעדער איינער האט א כלה מיט א חומרא. א בהמה איז אסור די חלב, צריך כיסוי הדם, און א חיה איז צריך כיסוי הדם, ומותר בחלב.

אויב מ'וועט זיך פירן מיט דעם חיה, מיט דעם ספק, אזוי ווי א חיה, און מענטשן וועלן מיינען אז פון דעם וואס מ'טוט עס אין יום טוב איז עפעס העכער, איז עפעס א העכערע ראיא ממש א חיה. ווייל אז נישט וואלט מען נישט געזאגט אז מען מאכט כיסוי יום טוב, וועט ער מיינען אז ס'איז א חיה

איז עד כאן יעצט גייט מען עס לערנען נאכדעם.

הלכה ד: המפשיט עור בהמה — איסור מליחת העור

ס'גייט מיין אלע סדר, רייט? מ'האלט נאך ביי שחיטה. מ'האט געשחט'ן א בהמה. די שחיטה אליין איז מותר, אבער מ'רעדט דא פון נאך זאכן וואס געווענליך אין די וואכן וואלט מען וועגן טון מלאכות.

די נעקסטע סטעפ האט דאך פרשת, נאכדעם וואס מ'שעכטט, איז אין די עמדות עסט מלאכות איז דא א שוכן, און דא ארבעט מען מיט די אור, מ'רייסט אראפ די אור.

אזוי, **המפשיט אור בהמה ביום טוב**, ווען מ'טוט אויס די... די עור פון די בהמה ביום טוב. און בדרך כלל, גלייך ווען מ'נעמט אראפ די עור, זאלצט מען עס, אז די עור זאל נישט ווערן קאליע. די ערשטע פראצעס פון אנגרייטן די עור אז מ'זאל עס קענען נאכדעם נוצן איז זאלצן עס.

זאגט דער רמב"ם, אבער דא, לאו לכן, מ'טאר עס נישט זאלצן די עור, **שזה עיבוד**, דאס איז די איסור פון מעבד, איינע פון די ל"ט מלאכות איז מעבד, אויסארבעטן די עור. **נמצא אותה מלאכה שלא לצורך אכילה**. די זאלצן איז נאר פאר די עור, נישט פאר די בהמה אליין. די בהמה מעג מען זאלצן, די פלייש מעג מען זאלצן, די בשר. אבער די עור איז נישט לצורך אכילה, וואלט אויסגעקומען אז ער טוט א מלאכה שלא לצורך אכילה.

היתר: בית הדריסה

אבער חכמים האבן יא געמאכט עפעס א קולא. אז וואס? **אבל נותן עליו בבית הדריסה**. מ'מעג יא נעמען די עור און עס אראפלייגן אויף די פלאר, די פלאץ וואו מ'טרעט אסאך, לאמיר זאגן, די אריינגאנג צו די הויז, וואס הייסט א בית הדריסה, א פלאץ וואו מ'וואקט אסאך. מ'לייגט עס דארט, פארוואס? **כדי שידרסו עליו ולא יפסד**. כדי מ'זאל טרעטן אויף די עור, און דאס זאל עס מאכן אויסארבעטן, עס מאכן ווייעך, אדער מאכן דין, אז די עור זאל נישט אנהייבן ווערן גערוט.

הגם, זעט אויס דאס איז נישט ממש מעבד איז עס נישט, אבער דאס איז דאך יא עפעס אן ענין פון מעבד. ס'איז נישט קיין מלאכה גמורה, אבער ס'איז פון די פעמלי, אפשר וואלט עס געווען א דרבנן'דיגע מעבד.

טעם ההיתר: מפני שמחת יום טוב

פארוואס האט מען עס מתיר געווען? זאגט דער רמב"ם, **ולא התירו דבר זה אלא מפני שמחת יום טוב**. די סיבה פארוואס מ'האט דאס מתיר געווען איז אויך מפני שמחת יום טוב, כדי מ'זאל האבן פלייש יום טוב, **כדי שלא ימנע מלשחוט**. כדי ער זאל זיך נישט צוריקהאלטן פון שעכטן. אויב ער וועט וויסן נעקסטע טאג אז ער גייט האבן שאדן די גאנצע הויט, וועט ער זיך מונע זיין פון שעכטן. האבן חכמים מתיר געווען צו טון די וואס איז נאר א האלבע מעבד, נאר א דרבנן'דיגע מעבד.

ערמה: מליחת בשר לצלי על גבי העור

און נאך אן עצה האבן זיי געגעבן. נאך עצות. ער האט געזאגט מ'טאר נישט זאלצן, נאר נותן לו בבית הדריסה.

יעצט זאגט ער, ס'איז דא א וועג וויאזוי צו אפילו זאלצן אביסל. זאגט ער, **ומותרים להניח בשר לצלי על גבי העור**. די פלייש וואס מ'גייט קאכן, אינטערעסאנט ער זאגט פונקט די ווארט לצלי, ער מיינט צו זאגן די פלייש וואס מ'גייט קאכן דארף מען דאך פארדעם זאלצן. האט ער געזאגט, אפילו לצלי, אפילו לצלי וואס דארף נישט קיין סאך מלח, ווייל די צלי אליין נעמט ארויס די דם, סא פאר צלי מאכט מען נישט געווענליך קיין סאך זאלץ. אבער ס'זעט אויס אז ס'איז יא דא עפעס אן ענין פארוואס מ'לייגט יא עפעס זאלץ. סתם, מ'מעג מ'איז יא טון.

אפילו... ניין, איך זאג, די ווארט לצלי איז לכאורה א חידוש. איך וויל עס זאגן, אפילו לצלי, ווען מ'גייט עס קאכן, דעמאלטס לייגט מען אסאך זאלץ, דעמאלטס איז עס מסתמא נאך גרינגער. אפילו לצלי וואס מ'דארף נישט אזוי וויכטיג די זאלץ, מעג מען עס טון.

ס'איז דא א חלק פון די טרחא מעג ער דאך. די איבריגע טרחא איז דא די חילוק, ווייל ער מעג דאך איינס מוז ער דאך, ווייל ער דארף דאך פאר די עוף.

הלכה ג: תולש צמר למקום השחיטה

די שאלה איז נאר די עקסטערע.

זאגט ער יעצט, מיר לערנען נאך איין אזויווי איסור, אדער א זאך וואס מ'דארף נזהר זיין בשעת מ'שחט'ט א בהמה.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **השוחט בהמה ביום טוב**, איינער שחט'ט א בהמה ביום טוב, און ווען ער גייט צום שעכטן דארף ער דאך מאכן זיכער אז ס'איז א גוטע כשר'ע שחיטה, אז די מעסער ווערט נישט... סא ס'איז דא האר אויף די עריע ביי די האלדז וואו מ'דארף שעכטן, און די האר שטערט. ס'וועט מאכן אז די שחיטה זאל נישט זיין גוט, אדער ס'שטערט די שחיטה. ווייל ער גיין אפשערן די האר דארטן.

איז אבער נישט הפקר וועלט. מ'קען נישט... ס'איז דא א שאלה, וואס איז א שאלה פון גוזז אדער... גוזז, יא. ער טאר נישט גיין געהעריג, למשל, נעמען א מעסער און אפשערן די האר דארטן געהעריג.

סא וואס מעג מען יא טון? **מותר לו לתלוש צמר למקום השחיטה בידו**. ער מעג יא נעמען זיין האנט און אפרייסן די צמר וואס שטייט במקום הצוואר. אבער ער זאל עס נאר אפרייסן אן אינגאנצן אוועקנעמען די צמר. **ולא יטול הצמר ממקומו**, ער זאל נישט אוועקנעמען די אפגעריסענע צמר פון די פלאץ, **אלא ישאר שם מסובך בשאר הצמר**, ער זאל בלייבן דארטן נח בזבח מיט די ארומיגע צמר, ער זאל עס נישט אינגאנצן ארויסנעמען.

אבער ווען ער נעמט עס ארויס, זעט עס אויס ממש ווי גוזז.

ביאור: פארוואס תולש בידו איז מותר

ס'איז טאקע אינטערעסאנט, ווייל ער טוט דאך דא... ער טוט עפעס א שטיקל גוזז, יא? ער טוט גוזז פון ליטול, ער איז תולש מיט די הענט. אבער ס'איז נישט ניכר, ווייל בלייבט דארטן. סא דאס איז די עיקר איסור מעג ער טון, אויב א יודע אויב ס'איז נישט קיין דרך גזיזה.

ווען זיי האבן געלערנט תולש בכלי הייסט עס גוזז, איך מיינ מיט די הענט איז מיט א שינוי, אפשר הייסט עס נישט געהעריג גוזז, אבער אז ער גייט נאכדעם אראפנעמען די צמר, וועט עס אויסקוקן ווי א געהעריגע גוזז.

חילוק בין בהמה לעוף

דאס איז בהמה. אבער ביי א עוף וויל ער אויך מורד זיין, מוז ער. ביי א בהמה ווערט עס גערופן תולש, ביי א בהמה ווערט עס גערופן מורד, ארויסנעמען די פעדערן. אויך פון די האלז, פון די עריע וואו מ'גייט שעכטן, זאל ער נישט מוריד זיין ארויסנעמען די פעדערן.

בני שיעור דרכו, דאס איז ביי א בהמה, די געווענליכע סדר איז נעמען א שערל און שניידן, ממילא רייסן מיט די הענט הייסט נישט קיין געהעריגע גוזז. אבער וואלט דאס געהייסן גוזז, בני שיעור דרכו, דאס איז די וועג וויאזוי מ'איז תולש נוצץ פון אן עוף.

ווען נמצא וואלט אויסגעקומען אז דאס איז ממש עובר אויף אן איסור תולש, דאס טאר מען נישט. אזוי ווי מיר האבן געלערנט אז מען מעג טאקע טון שוחט, אבער מען מעג נישט טון אנדערע מלאכות, אפילו לצורך אכילה.

דאס הייסט, לכאורה קען מען שעכטן אן דעם. מ'זאגט אז מ'טאר נישט שעכטן, מ'קען זיך אן עצה געבן. אה, אקעי, יא. דאס מאכט עס גרינגער, מער געשמאק. איך ווייס נישט צו די פרטי פראקטיש. פרעגן א שוחט. מ'דארף וויסן די הלכות, די שארפקייט פון די מעסער, אפשר נאר דער בעל שם טוב'ס זכינו מלששים.

מ'וועג שעכטן עופת יום טוב, און מ'טאר נישט מורד זיין. פון דעם לערנען? יא, יא. אפשר איז נישט אזוי שווערער. אקעי, וואסעווער. מ'געט זיך אן עצה. ס'איז נישט אמת'דיג דא פעדערן אויף די האלז, אויב איך געדענק פון די כפרות. מ'דארף עס נאר ארומגריקן, whatever. אקעי. אבער אפשר ווענדט זיך וועלכע אפ?

ואין מהפכין בהם, מ'טאר נישט זיין ביזי מיט די חלב, עס מהפך זיין, אדער וואטעווער זאך מ'טוט מיט די חלב. אדער **ואין שוטכן אותו ברוח על גבי יסידות**, עס אויסצוטרקענען, הענגט מען עס אויף, פלעגט מען, אין די וואכן וואלט מען עס ווען אויפגעהאנגען ברוח אז די חלק זאל זיך אויסצוטרקענען אז עס זאל ווערן שטיקלעך דערפון.

די אלע זאכן טאר מען נישט טון. ממילא שאינו ראוי לאכילה, די חלק איז דאך נישט ראוי לאכילה.

הלכה ו: איסור הרגלה בהפשטת הבהמה

ס'איז טייטש, הגם ס'איז נישט דא קיין איסור מאבד, ס'איז דא סתם אזוי, מען טאר נישט זיך מטריח זיין ווען ס'איז נישט לאכילה. אקעי, זייער גוט.

שוין, און יעצט גייען מיר לערנען נאך ענינים פון טורח פאר ארום און ארום אנגרייטן בשר.

איז אזוי, **המפשיט את הבהמה, לא ירגיל ביום טוב.** איינער שינדט אפ די הויט פון א בהמה, זאל ער נישט טון די הפשטה וואס הייסט ירגיל.

זאגט דער רמב"ם גלייך נאך די מסביר, וואס מיינט די ירגיל? ס'איז דא אפאר וועגן פון אפשינדן די הויט פון א בהמה. ס'איז דא א וועג פון אפשינדן וואס איז נישט קיין טרחה, ס'איז דא א וועג פון אפשינדן וואס איז מיט א גרעסערע טרחה, וואס דאס הייסט ירגיל.

און דער רמב"ם איז מסביר, **כיצד הוא המרגיל? זה שיוציא כל הבשר מרגל אחת, כדי שיוציא כל האור שלם ולא יקרע.** ער שלעפט אז אלע הויט זאלן זיין... ער שינדט אראפ, אנשטאט אפשינדן, ס'טייטש לאמיר זאגן צו צושניידן די אויער, און ער שלעפט אראפ שטיקלעך דא און שלעפט דארט, איז דא א גרעסערע טרחה פון אראפשינדן אלע הויט זאלן בלייבן גאנץ, און עס אראפשלעפן דורך איין פוס. דאס איז מרגיל, מלשון רגל. **זה שיוציא כל הבשר מרגל אחת**, און ער טוט עס **כדי שיוציא כל האור שלם ולא יקרע**, אז ער זאל האבן א לאנגע גאנצע הויט און עס זאל נישט ווערן צוריסן, זאל מען קענען מאכן דערפון, איך ווייס, א גרויסע רבי'שע טלית ביטל.

דיסקוסיע: פארוואס איז הרגלה אסור?

Speaker 1: פארוואס טאר מען נישט דאס טון? הפשטה מעג מען דאך טון, ס'איז דאך א הכנה פאר די קאכן, ס'איז א חלק פון וואס מען מעג יא טון יום טוב. אבער די הפשטה באופן זה מיט א גרעסערע מרגל, פארוואס איז עס אסור?

Speaker 2: מפני שטורח בהפשט זה טורח גדול, ואין בו צורך למעז. ער מאכט דאך מיט דעם א גרעסערע טרחה, און ער טוט עס נישט פאר די פלייש, נאר ווייל ער וויל האבן די אור. דאס הייסט געמאכט א טרחה שלא לצורך האכילה.

הלכה ו (המשך): איסור בית יד בבשר

און דער רמב"ם ווייטער, לכן, נאך עפעס וואס איז אסור: **אסור לעשות בית יד בבשר.** מ'טאר נישט אריינשניידן אין די בשר אז מ'זאל עס קענען אויפהענגען, אזוי האב איך פארשטאנען, **והוא שיעשה בסכין**, אז מ'זאל עס קענען שלעפן, מ'זאל נישט מאכן א בית יד בבשר, א הענטל אין די בשר, אז מ'זאל קענען גרינגער ארבעטן מיט די בשר.

זאגט דער רמב"ם, דאס איז נאר אויב ער טוט עס בסכין, ווייל אויב ער טוט א בית יד בבשר, דעמאלטס טוט ער עפעס א גרעסערע טרחה, א דרך חול, **שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול.**

אבער אויב טוט מען עס אן א סכין, מעג מען יא.

היתר עשיית סימן בבשר

אבער מותר לעשות סימן בבשר. מ'מעג יא אריינשניידן דעם בשר. אונז האבן געלערנט אין מסכת ביצה שטייט דארטן אז בשר איז אן עצה בשר שנתעלם מן העין. און וויאזוי געבט מען זיך אן עצה? מיט מאכן א סימן, שניידן דעם בשר אין א געוויסע וועג, שניידן איך ווייס נישט ווי א טרייענגל. אפילו אויב ס'איז א טרחה, אבער היות אז דאס פעלט זיך אויס כדי אז מ'זאל

עס טייטש, מען לייגט די פלייש וואס מען זאלצט, מען האלט עס העכער די אור, מען גיסט אסאך זאלץ, און עס פאלט נאכדעם אראפ אסאך זאלץ אויף די אור.

זאגט דער רמב"ם, מ'איז מרימים בדבר זה, מ'מעג מערים זיין מיט דעם, מ'מעג מאכן די טריק. ס'איז דאך א טריק, ווייל ס'איז דאך בשר לצלי, ס'דארף נישט קיין סאך מלך, אדער ער גיסט דאך אסאך מער מלך ווי ער דארף, אדער ער גיסט עס אז ס'זאל אראפפאלן גלייך נאכדעם אויף די אור. מ'מעג עס טון, ס'איז אן ערמה.

וואס הייסט? מלאכמ מעט בשר בכאן. ער לייגט שטיקלעך פלייש אויף די עור, און ער גיסט דא און דארט. אז נישט, די פלייש איז נישט אזוי גרויס ווי די אויסגעשפרייטע עור, ס'וואלט נישט געהאלפן. סאו, מעג ער ארומרוקן די פלייש אדער לייגן קליינע שטיקלעך פלייש אויף אנדערע פלעצער, הכי די עור, אזוי אז די גאנצע עור זאל ווערן געזאלצן.

דיגרעסיע: ערמה — ווען יא און ווען נישט

אינטערעסאנט, ווייל פריער האבן מיר אונז געלערנט אז מ'טאר נישט טון קיין עור. ביי יום טוב איז עס געשטאנען לגבי... זיי האבן נישט געלערנט א כלל, ס'איז נישט דא קיין כלל אין דעם. די עסים מיינט אז ס'איז דא א כלל פון ארומה, ער ווייסט נישט, ס'איז דא זאכן וואס די חכמים ווילן לאזן טון, און ס'איז דא זאכן וואס זיי ווילן נישט לאזן טון.

איינס וואס מיר האבן געלערנט פריער, שחרימו ממערים יותר מרוממות, דאס איז איינער וואס ער וויל קאכן פאר מוצאי יום טוב, און ער מיינט ער נארט אויף די סיסטעם. אונז ווילן נישט אז דו זאלסט קאכן פון יום טוב, דו ווילסט דאך יא.

דו ווילסט דאך אז מ'זאל קענען שעכטן בימות, און א מענטש וועט דאך פעלן שעכטן אויב ער גייט פארלירן זיין גאנצע האר, האט מען געטראפן אן עצה, ער זאל קלאמפעשט. געזאלצן די בשר, און דורך דעם ווערט געזאלצן די הרחד. ס'איז זייער פשוט.

אבער דאס איז אויך נישט מעבד ממש, אמת? ס'איז א... ס'איז א... ס'איז א... ארמה.

הלכה ה: חילוק בין מליחה לצלי ולקדרה

אבער... סארי, במדבר אמורים... קוק אויף וואס... נאר לצלי, ס'מוז זיין לצלי. אה, פארקערט. **במדבר אמורים, מלה לצלי**, ווען מ'זאלצט צו בראטן. **שאינו צריך מלה ארבעת**, דעמאלטס דארף מען נישט קיין סאך. **אבל לקדרה**, אויב מ'גייט קאכן די פלייש אין א טאפ, וואס דעמאלטס דארף מען פארדעם טון מליחה ארויסצונעמען די דם, איז נוצט מען אסאך זאלץ. דעמאלטס טאר מען נישט מולח זיין על האור, ווייל דעמאלטס גייט ער גיסן אסאך זאלץ.

אפשר ווייל דעמאלטס בלייבט נישט... סאו דעמאלטס וואס? און וואס איז ער דארף אסאך זאלץ? וואס דארף מען דאך קענען זאגן פונקט פארקערט. ביי צליחות פעלט נישט אויס, איז פשט אז דו ממש דערלייגסט די זאלץ פאר די אור. אבער ביי לקדרה דארפטו דאך האבן די זאלץ.

ער זאגט אז מ'דארף נישט אזוי פיל, סאו ווייל ער בלייבט איבער, ווייל די צלי דארף נישט קיין סאך זאלץ, און מ'דארף נישט זאלצן אסאך די אור, מ'דארף נאר אביסל זאלצן די אור. אזוי פיל ווי מ'לייגט פאר די צלי נאך אביסל, וואס וועט מאכן ס'זאל אראפפאלן אויף די אור. אבער אסאך זאלץ, ס'איז מער נאנט צום געהעריגן מעביד.

אזוי ברענגט ער.

ס'איז נישט אזוי קלאר.

איסור מליחת החלבים

זאגט דער רמב"ן, **וכן אין מולכין את החלבים**, מ'טאר נישט זאלצן די חלב, די חלב פון די בהמה. הגם אז אפשר האט מען עס געטון כדי מ'זאל נוצן פאר רבי חיים שמש, איך ווייס, די חלב עסט מען נישט, אבער אפשר קען מען עס נוצן פאר רבי חיים שמש, עס מאכט לעכט.

פירות, טאר מען עס אויך נישט פאר וועדזשטעבלס. ירקות וואס האט א שלחית, וואס האט אויף זיך אזוי ווי עור, אזוי זאגסטו?

דיסקוסיע: וואס מיינט שלחית?

Speaker 1: פארוואס הייסט עס שלחית? גוזזין, סתם שניידן? מ'טאר נישט שניידן? אפשניידן אזעלכע הארעלעך אדער עפעס נישט גוטע שטיקלעך.

Speaker 2: יא, אקעי. אזוי מיין איך. אדער אפשניידן די חלקים וואס איז נישט... אבער די ווארט איז ווייטער בתער של עולם איז אין שערל. איך דערמאן מיר, דאס איז דאך ממש די קניבת ירק, וואס הייסט אראפנעמען די אלע וואס זענען נישט גוט. אז יום כיפור האט מען מתיר געווען. אבער סתם אזוי איז עס עפעס א טרחה, אדער אפשר איז עס ענליך צו בורר, איך ווייס נישט, דארט איז נישט בורר. מיט די כלים וואס מ'טוט איז געווען, איך טאר מיר נישט, מ'מעג עס יא טון אנדערע וועגן. אזוי ווי מולק זיין אדער בורר מעג מען יא.

היתר בירקות שיש בהם קוצים

אבער וואס מעג מען יא? **אבל מתקנין את האוכל שיש בו קוצים, כגון קינרס ואחביות.** איך ווייס פון למשל סברות האבן אזעלכע קוצים אויף זיך. אדער ער זאגט ארטישאוק. ארטישאוק האט אזעלכע קוצים וואס מ'דארף אראפשניידן די קוצים פאר.

אבער וואס איז דער חילוק פון די קינדרס זאך? זעט אויס אז דער ירק זעט אויס קען מען זיך אן עצה געבן אן דעם, איז עס זאל מען נישט טון באופן בתספורת. אבער דער אוכל שיש בו קוצים, מען קען עס נישט טון מיט דעם, דא גייט דאך ווערן צעשטאכן, ס'איז קוצם.

Speaker 1: אה, דאס איז די ווארט.

Speaker 2: אקעי, אויב ס'איז שטענדיג, איז דא א התחתון אז מען מעג יא נוצן דעם שערל, דעם מאשין, וואסעווער ס'איז וואס מען נוצט.

אקעי.

הלכה ח: לישת עיסה גדולה

אקעי, עד כאן האבן מיר געלערנט וועגן ווען מ'שעכטט. עס קען מען לערנט וועגן באקן ברויט, פארשידענע סורים אדער גזירות וואס זענען דא בשעת מ'מאכט א ברויט יום טוב.

זאגט דער רמב"ם, **מותר ללוש עיסה גדולה ביום טוב.** מ'מעג איינקנעטן א גרויסע טייג, א גן, ס'איז א טרחה, ווי מער מ'דארף דאך פאטשקענען מיט די הענט, און א גרעסערע טייג דארף מען מער ארבעטן שווער. וואלט א מענטש געטראכט אז מ'זאל נאר קארגן וויפיל מ'דארף? ניין, מ'מעג נעמען א איסור, אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט, אז מ'מעג אנפילן א פרויט. און די זעלבע זאך מעג מען מאכן א גרויסע איסא, אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט אז מען מעג לייגן מערערע ברויט אין די טעם ווייל ס'העלפט די טעם. א גרויסע איסא איז בעסער. קצות.

הלכה ח (המשך): הפרשת חלה ביום טוב

יעצט גייען מיר לערנען וועגן נעמען חלה.

איז אזוי: **והלש עיסתו מערב יום טוב, אין מפרישין ממנו חלה ביום טוב.** איינער האט געקנעטן טייג ערב יום טוב, און איינער מפריש ממנו חלה ביום טוב, טאר מען נישט ביום טוב אראפנעמען חלה.

איך מיין אז ס'האט געטון אזוי ווי מיר האבן געלערנט אז מ'טאר נישט אפנעמען תרומות ומעשרות בשבת ווייל ס'איז מתקן. די זעלבע זאך, אראפנעמען חלה איז מתקן.

דיסקוסיע: פארוואס איז הפרשת חלה אסור ביום טוב?

Speaker 1: וואס איז די סוף? ווייל מתקן זיין עסן אויף יום טוב מעג מען דאך, ניין? וואס הייסט? מ'מעג נישט מתקן זיין עסן יום טוב?

Speaker 2: שבת טאר מען נישט טון מתקן. ניין, נישט אזא סארט זאך. דאס איז דאך אז מ'קען די גאנצע עסן איז מתקן. אנגרייטן עסן איז עסן.

עס קענען עסן, ס'זאל נישט אריינפאלן אין די פראבלעם אין בשר שנתעלם מן העין, מעג מען טון די סימן בבשר.

דיסקוסיע: מה החילוק בין בית יד לסימן?

Speaker 1: אויב מ'דארף אנקומען צו די בשר סתם אין זיין, און ס'איז דאך אויך נישט אזוי קלאר אז ס'איז ממש אזוי. ס'קען זיין אז ס'איז סתם, ס'פעלט אויס, ס'זאל זיך נישט צומישן מיט צוויי, פארוואס דארף מען אנקומען צו זיין אן איסור? סתם, ס'איז נישט אזא גרויסע טרחה, א בית יד, ס'איז אן ארבעט, מ'מאכט עפעס א הינטל וואס קען נישט שלעפן א גרויסע פלייש. סתם, ס'איז דאך פשוט אז ער מעג שניידן די פלייש וועלכע מין וועג ער וויל. וואס איז די פראבלעם?

Speaker 2: אקעי.

ווייטער. נאך, ס'איז דא די סימן ביי וואס איז יא די הלכה פון... וואס איז שוין סימן?

Speaker 1: אקעי. זעסט דאך דארט אז אמאל מאכט סימנים וואס א גוי זאל נישט גנב'ענען, אדער...

Speaker 2: זייער גוט.

הלכה ז: מליגת הראש והרגלים

זאג דער רמב"ם ווייטער, נאך א זאך וואס מ'מעג... נאך עפעס וואס מ'טוט ביי א שחיטת בעל חי, איז וואס מ'טוט איז... די ראש און די רגלים פון די בהמה, זעט אויס אז מ'לייגט עס אויך, מ'עסט עס אויך, אדער מ'לייגט עס צוזאמען מיט די עסן, און כדי ס'זאל נישט האבן אויף זיך האר וואס וואלט עס געמאכט, איך ווייס, ס'וואלט געמאכט מיאוס די פלייש, שינדט מען אפ די אלע האר פון די ראש און די רגלים.

מעג מען עס טון יום טוב, **מולגין את הראש ואת הרגלים,** מען מעג אפרייסן די הויט פון די ראש און די רגלים, **ומהבהבין אותן באור,** מען מעג עס אויך אפברענען נישט די הויט. די ראש והרגלים.

דיסקוסיע: וואס מיינט מולגין?

Speaker 1: פון די האר?

Speaker 2: פון די האר. יא.

Speaker 1: ניין, נישט די הויט מיין איך וואס מ'גייט מפשיט זיין, נאר דאס וואס מ'גייט יא לייגן אויפ'ן טיש. דו ווייסט דאך, מ'האט גענומען דאס אז מ'לייגט עס אויפ'ן טיש. אויב איז עס עפעס אזוי ווי מפשיט זיין די עור וועגן מ'ויל נאכדעם די עור, וועט עס זיין אזוי ווי די פריערדיגע האר.

Speaker 2: די האר פון די קאפ. ס'גייט נישט דא הויט אינצווישן די קאפ און די הויט.

Speaker 1: אקעי, ס'שטייט נישט דא.

שני אופנים מותרים ושני אופנים אסורים

ומעביר נוצותיו באור, מ'מעג עס אפברענען אין פייער. איך ווייס נישט פארוואס. ס'איז דא צוויי וועגן פון אראפנעמען די שערות, אדער מיט מולגים, וואס מיינט ארויסשלעפן מיין איך, אדער מיט פייער. מ'מעג עס טון ביידע וועגן.

אבער וואס טאר מען נישט טון? ס'איז דא נאך א וועג פון נוצן כעמיקאלס, **אבל אין תופלין אותו בחרסית ולא באדמה.** מ'טאר נישט רייבן די ראש והרגלים מיט חרסית, חרס, איך ווייס, אדער א סארט זאנד, אז ס'זאל זיין גלאט, אז ס'זאל אראפנעמען די הויט.

ואין גוזזין ואין עושין בו פאה, אויך טאר מען נישט אראפשניידן די שערות מיט א שערל. דאס איז שוין מער טרחה, אדער מער א וועג ווי אזוי מ'טוט עס בכלל.

הלכה ז (המשך): גזיזת ירקות

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **וכן,** נאך עפעס וואס מ'טאר נישט טון די זעלבע זאך, **אין גוזזין ואין עושין פאה בירקות** — וואס מ'טאר נישט פאר די

לכאורה די זעלבע הסבר וועט זיין אויף פארוואס מ'טאר נישט מאכן כיוסוי הדם. קענסטו אזוי וויל זאגן? איך דארף טראכטן. אבער איך וויל פארשטיין אן אנדערע זאך. העברה, העברה האט מען דאך מתיר געווען מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך. די פארברענען וואלט נישט געהייסן העברה. וואס איז די איסור שריפה? מאך א פייער. ניין, ס'איז אזוי ווי מבשל זיין מלאכה. ס'איז נישט מבשל, ער פארברענט עס. ס'גייט ווערן אויס. ניין. מבשל זיין האט ער שוין געזאגט לא יבשל את החלה. שאין מבשל את החלה. אבער שריפה מיינט נישט מבשל. שריפה איז די איסור לכאורה אז ער צינדט אן א פייער.

דערפאר איז גארנישט נישט ווערט געווען דיין קשיא, סאו ביסטו די שטערסטע. ער מוטשעט זיך טאקע. לכאורה, העברה מיינט... וואס מיינט העברה? שריפה, העברה. סאו לאמיר זאגן אז דער ראב"ד... ס'קען זיין אז די פינף מינוט פאר ס'ווערט אינגאנצן באברענט איז בישול, אבער... לאמיר געדענקען, דער הייליגער ראב"ד האט געזאגט, דאס האט מען געדענקט לגבי העברה. זאגט דער ראב"ד, לחמם חמין אף פשוט אינו צריך. זאגט דער ראב"ד, אמר אברהם, זה לחמם חמין לרגליו, להדליק נר של... אבער... דאס הייסט, ווען דער ראב"ד טייטשט, נישט קלאר ס'איז מחולק אויף דער הייליגער, אבער דאס וואס מ'האט געלערנט אז ער איז א פשוט. שלא לצורך, איך מיינ שלא לצורך אכילה, אלא לצורך סתם פאר חמין לרגליו. אבער, זאגט דער ראב"ד, ס'איז דא א זאך וואס הייסט א נר של הפתלה, ער איז געווען א מדליק נר לכבוד, אזוי ווי אונז טוען לעכט יום טוב, ס'איז נישט פאר די יענער זאך, ס'איז דא לכבוד. ברענגט דער רמב"ם דריישלמי, דער ראב"ד דריישלמי, לא תעשה ולא תשרי, ס'איז נישט קיין איסור גמור. זאלסט נישט אוסר זיין און נישט מתיר זיין. ניין, אז קיין לאו איז עס זיכער נישט, און אן עשה איז עס זיכער נישט. ס'איז א נר של הבטלה, ס'איז א חצי צורך, רייט? ס'איז דא א צורך אין דעם, ס'איז א כבוד. אבער אויף דעם ברענגט א ירושלמי אז מ'זאגט ער ווייסט נישט, נישט מותר און נישט אסור. אבער ס'איז משמע פון די ראב"ד אז אויב ס'וואלט געווען א זאך וואס איז אינגאנצן נישט קיין צורך, ס'איז נאר א מצוה אזוי ווי דא, וואלט געווען אסור.

קשיא: פארוואס איז א מצוה נישט א צורך?

פארוואס זאל א מצוה נישט הייסן א צורך? א מצוה איז ווייניגער ווי כבוד? פארוואס זאל א מצוה נישט הייסן א צורך? א מצוה איז נישט קיין צורך יום טוב. ניין, ס'איז נישט קיין צורך יום טוב. א מצוה איז א מצוה. ס'איז א גרויסע ענין צו טון א מצוה, אבער קיין אוכל נפש איז עס נישט. א איד קען נישט לעבן אן טון מצוות. כבוד איז קאנקעטעד צו אכילה, און פארברענען נישט. אוודאי, ס'איז א געוויסע צורך. אבער ווייטער האסטו נאר געברענגט די ראב"ד. דער רמב"ם האט דאך געזאגט אז מ'מעג יא, בכל אופן. זייער גוט. דא מוז מען זאגן, אזוי זאגט דער הייליגער... וואו איז די מגיד משנה? וואס טענה'ט די מגיד משנה? אז פון דעם זעט מען אפשר... איך זע נישט צו ער זאגט, אבער אזוי ברענגט ער ערגעץ איינער. איך זע נישט צו ער רעדט. פון דעם קען מען אפשר זען אז אפילו אין די רמב"ם, ווען ער זאגט עברה שלא לצורך, מיינט ער מיט עפעס א שטיקל צורך. אזוי זאגט הרב בלומינג. איך האב געזען אז ער זאגט אין מגיד משנה, איך האב געזען אז ער ברענגט עס. יא, איי, אבער ער זאגט עס אליינס. נישט קלאר. ס'איז נישט קלאר.

קשיא: פארוואס דארף מען דעם טעם פון עשה דוחה לא תעשה ועשה?

אה, מ'קען עס... אפשר דאס איז די תירוץ, אבער מ'קען עס פארטון נאך יום טוב. אבער דעמאלטס וואלט מען נישט געדארפט אנקומען צו די גאנצע עשה ולא תעשה, כסתם אזוי. וואס פעלט אויס פאר ברענען היינט? מען קען זאגן, איך האב יעצט א מצוה עשה אין פראנט פון מיר. איך האב דורך מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. וואס איז די תירוץ? זעען מיר די תירוץ אז ס'איז נישט דוחה עשה מיט א לא

Speaker 1: ניין, גוט. אויב מ'דארף, מעג מען טאקע, אבער אויב ס'איז ערב יום טוב, טאמער נישט.

Speaker 2: אה, וואס איז ווען געדארפט טון ערב יום טוב?

Speaker 1: אינטערעסאנט, ווייל מ'טאר דאך נישט... מ'מעג עסן פאר מ'נעמט אראפ חלה?

Speaker 2: ניין, דאס איז פשוט אז דו וועסט נישט קענען ערב יום טוב. האסט געדארפט טון ערב יום טוב, וואס וועל איך טון?

דבר שאפשר לעשותו מערב יום טוב

דאס איז וואס מ'זאגט, ס'איז א דבר שאפשר לעשותו מערב יום טוב, קוקט אים לא שביים טוב. דעמאלטס, יא, סיי מ'מעג אראפנעמען חלה, און מ'מעג עס אפילו געבן פאר די כהן.

Speaker 1: זייער גוט. סאו פארוואס ערב יום טוב טוט מען נישט?

Speaker 2: ווייל דו דארפט טון ערב יום טוב.

עיסה טמאה וחלה טמאה

ומפרישין עיסה טמאה, או שנטמאת החלה, וואס די חלה איז געווארן טמא און דער כהן גייט נישט טארן עסן, לא יבשל את החלה, שאין מבשלין ביום טוב אלא לאכול וזו אינה ראויה ועומדת לשריפה.

ס'איז אזוי, ער האט דא עיסה טמאה, און די עיסה טמאה דארף מען פארברענען. טאר מען נישט פארברענען יום טוב, אזוי ווי ער גייט זאגן די נעקסטע הלכה, טאר ער אויך נישט באקן אין די מין טעם. אבער די חלה דארף עס שוין פארברענען, וועט? מ'האט געעסן די עיסה טמאה, מ'האט יעדן טאג עיסה טמאה. די חלק החלה דארף מען פארברענען, מ'טאר עס נישט פארברענען יום טוב, אזוי ווי ער זאגט, וכן אין שורפין אותו ביום טוב, מ'טאר אויך נישט עס באקן.

פארוואס? וכן אין שורפין אותו ביום טוב, שאין מבשלין ביום טוב אלא לאכול וזו אינה ראויה ועומדת לשריפה, מ'מעג נאר קאכן דאס ראוי לאכילה, און די חלה טמאה טאר מען נישט עסן ווייל ס'איז עומדת לשריפה.

וכן אין שורפין אותו ביום טוב, אויך די מעשה פון פארברענען טאר מען נישט טון ביום טוב.

טעם האיסור: שריפת קדשים היא מצות עשה

פארוואס? איז דער רמב"ם מסביר, שאין שורפין קדשים ביום טוב, מ'טאר נישט פארברענען קדשים ביום טוב. פארוואס? שאין שורפין קדשים שנטמאו ביום טוב. ששריפת קדשים שנטמאו מצות עשה, שנאמר באש ישרף, אז א זאך וואס איז געווארן טמא, קדשים איז געווארן טמא, איז א מצוה פון פארברענען.

אבער פארברענען איז דאך א מלאכה. ועשיית מלאכה שאינה לצורך אכילה וכיוצא בה, עשה ולא תעשה. אזוי ווי זיי האבן געלערנט אין די ברכת יום טוב, איז עשה ולא תעשה.

שריפת קדשים ביום טוב — הלכה ח-ט

איז דער רמב"ם מסביר, שאין שורפין קדשים ביום טוב. מ'טאר נישט פארברענען קדשים ביום טוב. פארוואס? שאין שורפין קדשים שנטמאו ביום טוב. פארוואס? ששריפת קדשים שנטמאו איז א מצוה עשה, אזוי ווי ס'שטייט אין די תורה, שנאמר "באש ישרף", אז א זאך וואס איז געווארן טמא, קדשים וואס איז געווארן טמא, איז א מצוה פון שריפה. אבער פארברענען איז דאך א מלאכה. ועשיית מלאכה שאינה לצורך אכילה וכיוצא בה איז עשה ולא תעשה, אזוי ווי זיי האבן געלערנט אין די ברכת יום טוב, עס איז עשה ולא תעשה מלאכת עבודה, און דאס איז אזוי ווי מלאכת עבודה. ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה. ס'איז טאקע א מצוה עשה, אבער עשה איז נישט דוחה לא תעשה ועשה.

דיון: וואס פאר א מלאכה איז שריפת קדשים?

גריפה וקיפוש

אלע דריי, אלע דריי, אלע דריי, אבער מ'כאפט שוין אז ס'אויפשט, ווען מ'מעג יא ריקן, כאפן מיינט ריקן? פושן, יא, אוועק פושן, קויפשט זיין, יא, פושן די אייפער אז ס'זאל זיין גענוג פלאץ אין די טאנער צו קאכן. ואם אי אפשר לפש באה ליסל באה אלם כן גרוב. ס'איז דא פלאץ אין די אווען, דו דארפט נאר אביסל ריקן, אביסל פושן, די אווער איז אזוי פלאפי, דו זאלסט עס אראפשושן אז ס'זאל ווערן געדעכט און ס'זאל זיין גענוג פלאץ. אבער אויב ס'איז נישט דא גענוג פלאץ, אלם כן גרוב איז דאס יא מותר, ווייל לצורך האכילה כדי צו קאכן מעג מען. אבער אויב ס'איז דא אן אנדערע וועג, פארוואס טוען אן טרחה, זאל מען עס טוען מיט ווייניגער טרחה.

סתימת פי התנור בטיט

ווייטער, ושוש מפי התנור, ווען מ'מאכט צו די טנור, מ'ווייל אז ס'זאל זיין זייער הייס, נעמט מען טוט אדער רפש. און מ'לייגט עס ארום ביי די פי התנור, מעג מען סוספים ביים פי התנור בתת ורפש שבסביבות הנאה. מ'מאכט אזא זאך וואס הייסט, מ'מאכט אזא נאסע קלע, יא? נאסע סעמענט, אדער וואס? נישט סעמענט, קלע? וואס ליבסט עס סעמענט? איך ווייס נישט וואס איז דאס סעמענט, אבער נאסע זאמטי? איך ווייס נישט קענדער האט עס גערופן בלאט אדער סעמענט. אבער זאגט דער רמב"ם, ווי ס'איז א ריכטיג פאר'ן מאמש. אבער דאס איז נאר, אויב גייט ער נעמען קלעי און ס'איז א גראבע שטיק, ס'איז אז ער נעמט א בלאק פון קלעי, גייט ער זיך נישט אן עצה געבן און עס ארומלייגן. איז דארף מען עס מאכן מרחם זיין. ס'איז נישט מוכן קען די. אה, וישריך או מעמש, אדער אפשר איז עס נישט אן ענין פון טרחה? אה, יא, אן ענין פון מוכן? פארוואס נישט? אזוי ווי מ'האט געלערנט אפילו זאמד טאר מען נישט ניצן אויב ס'איז נישט גרייט. איך האב געטראכט, ווייל מ'רעדט דא פון אנדערע זאכן, רעדט מען פון טירחא. יא, איך גיי נישט צוזאמען מיט די אלע זאכן. אבער, והוא שריחו במעיו"ט, אבער לגבל טיט ביו"ט אסור. צו פאטשקענען, מגבל זיין... אה, ער גייט ארויף, מ'מעג נעמען פון סביבות הנהר, אבער יעצט נעמען פרישע זאמד און עס אויסמישן מיט וואסער און מאכן א טיט, דאס טאר מען נישט טון ביו"ט. פארוואס איז ענליך צו וועלכע מלאכה? א מלאכה אדער ס'איז א טירחא? וואס הייסט? ס'איז ווי בונה אדער... לש. קיצור, ס'טאר נישט. דער רב האט עס עפעס מחולק אויף די הלכה. סאו איי דער נאו, מ'דארף לערנען ווייטער. אקעי, אונז דארפן גיין ווייטער. ווייטער.

סיכת תנור בשמן, שפשוף במטלית, הפגה בצונן

תנורים וכירים חדשים, איז דא עפעס א סדר אזא נייע תנור שמירט מען ארום שמן צו מחזק זיין אדער וואס? טאר מען נישט טון, טאר מען נישט סך זיין בשמן ביו"ט. אויך נאך א זאך, פארוואס איז עס אפשר נישט דירעקט פאר די עסן, נאר עס איז פאר די טובה פון די תנור. קוק פיר אויס די גאנצע אנדערע. ואין שטין אותו במטלית... מען ווישט עס נישט מיינט איך מיינען, איז וואס טייטשט א שאטן. מען רייבט עס, מען אפראבט מיט א שמאטע. יא. ואין מפיגין אותו בצונן כדי לחסמו, מען טאר אויך נישט אפקילן די טאנער צו מאכן שטארק. ס'טייטש, מען נוצט הייס און נאכדעם קאלט, דאס מאכט עס שטארק. דאס טאר מען נישט טון, ווייל די אלע זאכן איז אפנים וויאזוי מען העלפט בויען, מען העלפט מתקן זיין די טאנער. דאס טאר מען נישט טון, מען מעג קאכן, ווייל מען טאר נישט פיקסן אפלייגענסעס, מען טאר נישט פיקסן א טאנער.

חילוק: לחסמו או לאפות בו

אבער אם היה מפיגו בצונן כדי לאפות בו, וועלן מיר יא. דאס מיינט אפילו ווען ס'איז די הייס, ער וויל באקן עפעס וואס וויל נישט זיין אזא גרויסע טעמפרערער, מעג מען יא אפקילן די טאנער, ווייל ער טוט עס נישט צום פיקסן די טאנער, ער טוט עס צום פיקסן די עסן.

תעשה. ער זאגט, די נעקסטע שטיקל זאגט, כיצד יעשה יניחנה עד הערב וישרפנה, קען זיך עס פארברענען מוצאי. טאקע דאס איז פארוואס דער רמב"ם זאגט די נעקסטע שטיקל, כיצד יעשה יניחנה עד הערב וישרפנה.

חלה ביום טוב של פסח — הלכה ט

זאגט דער רמב"ם, אבל היה יום טוב של פסח, אבער אויב ס'קומט יום טוב פסח, און דעמאלטס איז נישט דא די עצה פון יניחנה עד הערב, שאם יניחנה תחמץ, דער עיסה גייט ווערן חמץ בפסח, און ער וועט עובר זיין מיט דעם בל יראה בל ימצא, לא יפריש את חלתה, דעמאלטס זאל ער נישט אראפנעמען חלה בצק. דעמאלטס האט מען יא מתיר געווען צו באקן די גאנצע עיסה טמאה, ואחר כך יפריש חלה ללחם. סאו ס'איז אן אנדערע עצה. ס'הייסט, וויבאלד אז פסח טאר מען נישט לאזן די עיסה ווייל ס'וועט ווערן חמץ, וואס איז די איסור אז ס'וועט ווערן חמץ? אן איסור פון בל יראה. בל יראה, יא. ער גייט בלייבן מיט חמץ. אינטערעסאנט. מ'דארף קומען לערנען חמץ ומצה צו זען צו ס'איז אזא אופן פון בל יראה, ווייל ס'איז א שב ואל תעשה כביכול. איך געדענק אז ס'שטייט וועגן דעם עפעס, איך געדענק נישט וואס די הדחה איז. על כל פנים, ס'איז דאך נישט קיין רצון. ער האט אן עצה, ער האט דאך א סאלושן. א טריי עצה. סאו וואס איז די סאלושן? געווענליך זעט אויס אז די מצוה איז אז מ'זאל אראפנעמען חלה פאר וואס ס'איז געענדיגט. געווענליך מאכט מען חלה בעיסה. אבער וויבאלד אז מ'איז סטאק, איז מען מפריש חלה נאכדעם וואס ס'איז געבאקן געווארן. און מ'מעג אויך באקן די גאנצע. אקעי, דאס איז פשוט, ווייל מ'באקט אפ די גאנצע ברויט. ס'איז געבאקן די ברויט, ס'איז נישט געבאקן די חלה. ס'איז טבל כולו. די גאנצע עיסה, יא.

דיון: די מנהג פון חלה פון מצות

אזוי טוען אונז, ערב פסח מצות איז דאס די פראבלעם. מ'נעמט אראפ א שטיקל פון די געבאקענע מצה, יא? וויאזוי טוען אונז יעדע פסח? וואס? נישט ערב פסח, פון כלל ישראל. יא, איך רעד נישט אלץ באקן א יום טוב. איך רעד קודם כל, לאמיר זאגן אז איינער באקט מצות יום טוב פסח ביינאכט פאר'ן... קיינער וואס האבן עס געטון. איך האב קיינמאל נישט געהערט, אבער... פארוואס האט עס געטון? ס'איז געווען... נו, איז אין אזא פאל נעמט מען אראפ די חלה. פון די געבאקענע מצה. אבער איך מיינ מ'טוט בכלליות אזוי. פארוואס טוט מען בכלליות אזוי? אפשר ווייל מ'ווייל נישט געבן מאכן עקסטערע צייט פון אראפנעמען א שטיקל איסא. אקעי, מ'וואלט ווייטער מארגן א בויער פון חמץ אפילו ערב פסח. דאס איז א היתר. מ'ווייסט נישט, מ'דארף קוקן... דעמאלטס פארוואס די ריזענס וואס מ'טוט אזוי. יא. אקעי, ווייטער נאך זאכן וואס האט צו טון מיט... נאך פארשידענע, יעצט קען מען נעמען נאך פארשידענע, אזוי ווי עסורים וואס דאך האבן געאסטערט... פארשידענע אלעמס מיט די טאנער. יא, און נאכדעם ווייטער ווען מ'מאכט עסן. אין אופן בפרני חדשה.

הלכות תנור וכירים — הלכה י-יא

פורני חדשה

א נייע פרוני איז עפעס א תנור וואס איז זייער הייס. אינטערעסאנט, מיר האבן געלערנט פריער אז ס'איז דא דריי. ס'איז דא תנור, קיריים, און... וואס איז דא די מיטלסטע וואן? קירה. א תנור, א קירה, און... איך געדענק נישט אויף די מינוט, עפעס וואס איז האלב און האלב. קירה און קיריים. און א דריטע אנטיכי, איך געדענק נישט דעם נאמען אויף די מינוט. ס'איז דא אזא כלי וואס הייסט א פירני, וואס ווען ס'איז פריש איז עס זייער הייס. טאר מען נישט נעמען א פרישע פירני, גזירה שמא תפוח, ס'ווערט צובראכן אמאל. ס'נעמט אפאר מאל, ס'נעמט אפאר מאל, ס'ווערט אזוי... און אמאל, די ערשטע מאל פלאצט עס, ותפסיד הלחם, וימנע משמחת יום טוב. ס'איז דא א רעקאמענדעישאן אזא.

הלכה י"א (המשך) — אבנים און פורני

כלי מעג מען יא, **שזהו שינוי שלו**. ווייל איך מיין די זאכן דא זענען... מ'טאר עס נישט טון אזוי ווי מ'טוט עס אין די וואכן, ס'זאל נישט אויסקוקן יעצט ווי ער איז דא ביז אויף א גרויסן פארנעם, אויף א קלענערע פארנעם מיט א שינוי.

הלכה י"ב (המשך) — ארץ ישראל vs. חוץ לארץ

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, **בארץ ישראל אפילו בקטנה אסור, שהתבואה שלהם...** דער רמב"ם וויל דא רעדן בשבח ארץ ישראל, **שהתבואה שלהם טובה היא. ארץ ישראל טובה הוא עד מאוד מאוד**, די תבואה דארטן איז זייער גוט, און דארטן אפילו די ערפיות, וואסעווער ס'איז, די גרים אדער איך ווייס נישט וואס מ'וויל מאכן, אפילו אויב ס'וועט זיין א טאג אלט, וועט עס נאך אלץ זיין זייער גוט, **ואין בכך הפסד**. מ'דארף ארויפגיין קיין ארץ ישראל ווער ס'וויל עסן גוטע עסן. לא כל המקריה ולא כל המקריה.

סאז די פוינט איז אז מ'קען עס טון פון ערב יום טוב. ממילא, ס'שטייט אין חוץ לארץ איז שוואך, און ס'איז שוין אלט, און ס'איז שוין נאך א טאג אלט, איז שוין אן ערגעץ.

אינטערעסאנט אז מ'מאכט א חילוק צווישן ארץ ישראל און חוץ לארץ, ווייל דו קענסט זאגן אז מ'דארף טשעקן צו דעם פלאץ.

Speaker 2: You're forgetting actual מענטשן, נישט פאר כללים. דאס וואס אלע האבן דאס זוכן כללים, דאס איז אנט-אידישקייט.

Speaker 1: ניין, אבער איך זאג דארט, א מענטש וואוינט יעצט, א מענטש וואוינט נישט ווי דער רמב"ם האט געוואוינט. און אין די שטאט, וואס איז די סדר? דער רמב"ם מאכט א חילוק צווישן גאנץ חוץ לארץ און גאנץ ישראל. ער מיינט נישט דאס צו זאגן. ער זאגט אז אין א פלאץ וואו די תבואה איז זייער גוט, וואו די תבואה מאכט נישט קיין חילוק. יעדע הלכה. מ'טאר נישט פסק'ענען פון דער רמב"ם, נישט קיין שום זאך. אויב ס'איז א זאך וואס ס'שטערט נישט, מ'מאכט עכט, מ'דארף עס מאכן עכט, אבער נישט עס מאכן היינט. דער כלל בלייבט דער כלל, און מיר האבן שוין געלערנט אין פרק א' דער כלל.

אין די זמן הגמרא, איך ווייס נישט, די ישראל'דיגע אידן האבן א חילוק וואס מ'מאכט. ס'איז נישט קיין הלכה, איך זאג נישט קיין דרך ישראל.

Speaker 2: מ'קען מיינען פון וואס דו זאגסט אז היינט אויכעט ווענדט זיך אין ארץ ישראל, ס'ווענדט זיך נישט. גראדע אין ארץ ישראל איז טאקע דא בעסער.

Speaker 1: איך ווייס נישט, מ'דארף טרעקן ביי די בעקעריי, צו ס'איז טאקע בעסער אדער נישט.

Speaker 2: ניין, איך מיין למעשה האט מען טאקע מחמיר געווען זאכן.

Speaker 1: היינט איז נישט דעסיידער צו... אפשר דו זאגסט יא א מענטשן צו מאלן פעפער. היינט איז ווייניגער דעסיידער צו אנגרייטן די לעוועל גלייך ביים עסן. טאקע די... יא, אפשר בעסערע רעסטאראנס וועלן ממש צו מאלן אלעס, צו מאלן די... בדרך כלל מענטשן. מ'קויפט א באטל תבלינים, און מ'האלט עס אין די...
Speaker 2: דו ביסט נישט אין א פענטל.

Speaker 1: צו הויז.

Speaker 2: ביי דיר קויפט מען אלעס, און ביי ר' יצחק איז אלעס בחינת מלכות.

Speaker 1: אקעי. ניין, איך ווייס נישט. ניין, איך זאג, די אלע זאכן דארף מען וויסן אז ווען ס'מאכט נישט אויס אז ס'מאכט נישט בעסער די עסן, דעמאלטס זאל מען עס טון ערן די יום. דאס איז וואס איך וויל וויסן, און ס'איז וויכטיג, ווייל... היינטיגע קיטשן. קודם כל, איך מיין נישט, מיין ווייב קאכט כמעט נישט יום טוב, זי האט נישט קיין כח, זי האט געקאכט אלעס ערב יום טוב. אבער מ'קאכט יום טוב, אבער מ'דארף וויסן אז ס'איז דא

Speaker 1: ער וויל נוצן אבנים צו נוצן אלס א טאץ, אלס א טאפ, צו קענען קאכן אויף דעם, טאר מען דאס נישט טון, **מפני שהוא מחזק**, ווייל מיט דעם איז מען מחזק, מיט דעם ענדיגט מען צו די אבנים אז מ'זאל עס קענען נוצן. הייסט עס ווייטער אזוי ווי מתקן זיין א כלי, ס'איז א טרחה וואס איז נישט דירעקט פאר עסן.

ומסיקין ואופין בפורני. מ'האט געלערנט פון די פורני המצרי, דאס מעג מען יא. מעג מען אנהייצן און באקן, אפילו ס'איז א גרויסע תנור, ס'איז מער וויפיל ער דארף יעצט פאר זיין... **אין משגיחין במה שהוא מוסיף בתנור גדול**, מען מעג. **ובחמין**, מ'האט געלערנט אז מ'מעג.

מ'טאר נישט נוצן א נייעם, פריער האט ער געזאגט א נייעם פורני. א נייע איז אן ערליכער פורני וכדומה. ס'זעט אויס דער פורני איז עפעס א זייער קאמערשל זאך, איך מיין נישט געווען פאר סדר פון קאכן, ס'איז עפעס א ספעשל זאך, אבער מ'מעג יא.

יעצט גייען מיר לערנען נאך אפאר זאכן. ער ברענגט אז א פורני דארף מען מער אריינלייגן, מער האלץ, ס'איז א גרעסערע טרחה, אבער מ'מעג עס דאך טון.

הלכה י"ב — גבינה, תבלינים, מלח

Speaker 1: ווייטער, זאגט דער רמב"ם אין הלכה י"ב, **אין עושין גבינה ביום טוב**. מ'טאר נישט מאכן גבינה ביום טוב. פארוואס? ווייל מיר האבן דאך שוין געלערנט אין הלכות שבת אז מאכן גבינה איז א מלאכה, ווייל ער נעמט צוזאם קליינע שטיקלעך און מאכט זיי אין איינס, ס'איז ענליך צו בונה. טאר מען נישט טון ביום טוב.

איי, אונז ווייסן דאך אז מען מעג טון אין יום טוב מאכן אלע עסן? אבער, מ'מעג נאר טון דאס וואס אויב מ'וואלט דאס געמאכט ערב יום טוב וואלט עס נישט געהאט אזא גוטע טעם. **שאם גיבן מערב יום טוב אין בזה חסרון טעם**, ס'איז נישט... גבינה וואס איז אלט א טאג, אדער וואס מ'האט שוין מקבץ געווען א טאג אלט, איז נישט ווייניגער טעם, ממילא איז עס פון די זאכן שאפשר לעשותן.

אבל דכין את התבלין כדרכו, מען מעג יא טוחן זיין די תבלינים כדרכו, **שאם ידכום מערב יום טוב יפג טעמן**, פרישע תבלינים. מיט א בעסערע טעם מעג מען יא.

אבער מלח, דאס איז תבלינים, למשל פעפער, אבער זאלץ טאר מען נישט דך זיין, טאר מען נישט צומאלן ביום טוב, ווייל ס'טוישט נישט די טעם. אלא, ס'איז יא דא אן עצה וויאזוי מ'קען עס טון, אינעם כלי היתוך המכשת. אויב ער טוט עס מיט א שינוי, אדער ער טוט עס נישט מיט א געווענליכע טוחן מיט א מכתש, נאר ער טוט עס מיט א קערה, מיט א טעלער, מעג מען יא **כדי שישנה**, ווייל ער טוט עס מיט א שינוי.

פארוואס טאר מען נישט סתם אזוי? **שלא ישחוק המלח מערב יום טוב לא יפיק טעמו**. זעט אויס אז ס'איז נישט ממש קיין מלאכת טוחן, ווייל דעמאלטס וואלט נישט געהאלפן די שינוי. תבלין ווערט ערגער, אבער זאלץ ווערט נישט ערגער.

ואין שוחקין את הפלפלין בריחים שלהם. מ'האט געשמעסט אז מ'מעג שוחק זיין תבלינים, אבער פלפלין טאר מען נישט טון אין די געווענליכע ריחים, **אלא דך עושין במדוכה ככל התבלין**. מ'זאל עס נישט טון מיט די ספעציעלע כלי, ווייל די ספעציעלע כלי איז געמאכט געווארן, מיין איך, צו מאכן אויף א גרעסערע פארנעם אדער וואס? ס'זעט אויס ווי א וואכעדיגע עובדא דחול.

אין כותשין את העריפות. עריפות איז, איך מיין אז מיר האבן עס פריער געלערנט, צו ס'איז מאכל בהמה אדער וואס? גרגרי תבואה, טאר מען נישט צומאלן במכתשת גדולה און טוחן זיין אין א גרויסע מאשין וואס מ'נוצט אייביג פאר טוחן זיין. **אבל כותשין אותה במכתשת קטנה**, אין א קלענערע

במדון אמורא, כשהאכל מרובה על הפסלת, ווען ער מאכט דעם בורר איז דער אוכל מרובה על הפסלת. **אבני מוסר הפסלת מרובה על האוכל**, טוט ער פארקערט. **יא, אבל מוסר הפסלת מרובה על האוכל, איז בורר את האוכל ומנוחה על הפסלת**. פארוואס? ווייל מ'טאר נישט טון. וואס איז מער טרחה? זאל מען נישט טון. ווי ווייניגער טרחה. **ממה טרחה בברירת הבסלת מהאכל יותר מטרחה ברירת האוכל מן הפסלת**, אז דאס איז שווערער, הגם ס'איז מער, ס'איז א שוועריגקייט. מ'דארף זען ס'זאל זיין ווי ווייניגער טרחה. בדרך כלל, האט עס צו טון מיט וואס איז מער, זאל מען ארויסנעמען די ווייניגערע פון די מערערע. אבער אויב וועט דאס זיין א גרעסערע טרחה פאר סאם ריזען, זאל מען יא גיין די געווענליכע וועג.

הלכה י"ג (המשך) — חרדל מסננת, משמרת

Speaker 1: שוין, **איינער מסנן איז א חרדל במסננת שלו**. חרדל, די קליינע קערעלעך פון וואס מען מאכט מאסטערד, איז מען מסנן מיט א ספעשל מסננת. זאל מען נישט ניצן די ספעשל מסננת, **מנה שנראה כבורר**, זעט אויס ווי בורר.

אבער ס'איז דא אן אנדערע עצה, **נותנים ביצים במסננת של חרדל**, און ווען די ביצה רינט ארויס, זעט אויס נעמט עס מער די קלענערע קערעלעך, ווי מסתמא מיינט ער, דאס מעג מען יא טון, ווייל דאס איז נישט קיין טרחה.

ואם היתה משמרת תלויה, אויב ליגט שוין די מסננת **על הכלים**, זי ליגט שוין גרייט...

Speaker 2: ניין, מסננת שלו. דו האסט געזאגט, אויב די מסננת...

Speaker 1: אה, מסננת, משמרת. **ואם היתה משמרת תלויה, מותר לו ליתן יין ביום טוב**. אבער אויב ס'הענגט שוין, מעג מען.

אבער וואס מעג מען טון? מ'קען טון א טריק. **ומערב ותולה**, מ'וועט דאך יא אויפהענגען, למשל, אז מ'ויל לייגן רימונים אויף עפעס א כלי,

הלכה בנוגע משמרת ביום טוב

משמרת איז יין, ארויסצונעמען די פסולת פון די יין. מותר ליתן יין **ביום טוב**, ווייל ס'איז לשון שמרים, יא. מותר ליתן יין ביום טוב, אויב ס'הערט שוין, מעג מען. אבער איז דאך די בחילה שלא יצא כדירת שיעשה בכל.

ומערב, אבער וואס מעג מען טון? מען קען טון א טריק. **ומערב, ותולה**, מען מעג דאך יא אויפהענגען. למשל, אז מען וויל לייגן רמונים אויף עפעס א כלי, מעג מען אויפהענגען א משמרת און ארויפלייגן אויף דעם רמונים. **ותולה ביי רמונים**. און נאכדעם, איינמאל האט ער שוין אן אויפגעהאנגענע משמרת, מעג ער נאכדעם לייגן אדער אויף די וויין צו אויסזייען די וויין פון די שמרים.

סיכום פרק ג'

עד כאן פרק ג' האט מען געלערנט. און די כלל פון דעם פרק איז אז מ'איז גרייט צו עסן יום טוב, אבער נישט אינגאנצן וואכעדיג, נישט מיט א גרויסע טירחא, נישט זאכן וואס מ'קען טון ערב יום טוב, נישט פארשידענע זאכן וואס א מענטש וועט מיינען אז ס'איז א חיה און ער וועט מטר'ס זיין חלב, אנדערע ווי אזעלכע כללים.

און מ'דארף וויסן פראקטיש צוצושטעלן צו אונזער ריאליטי, וואס יום טוב קאכט מען, אבער ס'זאל בלייבן יום טוב'דיג, נישט צו גרויסע פארנעם.

יא. וואלט ער...

עפעס געוויסע זאכן וואס מ'טוט נישט. און היינט איז די אלטע טעכנאלאגיע פון די קיטשן נישט די אלע זאכן וואס זענען דא.

מ'זעט אז ס'איז דאך אלץ עפעס אן ענין אז יום טוב עפנט מען נישט די קאך אזוי ווי אינדערוואכן. ס'איז נישט דא א זאך וואס טוט נישט. סאו וויאזוי ס'שטעלט זיך אויס להלכה למעשה, **I don't know**.

סאו דער רמב"ם ברענגט נישט בכלל די לשון עובדא דחא. ער ברענגט נישט לשונות בכלל. די פוסקים בכלל האבן ליב צו נוצן לשונות, קיינער ווייסט נישט וואס זיי מיינען. דער רמב"ם טרייט צו ווייזן וואס ס'מיינט.

אקעי, נאך אביסל קעמאך, אפשר ריק דעם ערב יום טוב.

הלכה י"ג — מרקד (זיפן קעמאך) נאכאמאל

Speaker 1: קעמאך דארף מען זיפן. מ'האט געזיפט ערב יום טוב, מ'האט ארויסגענומען סיבים, די שולאכס. וועט א מענטש טראכטן אז די מלאכת מרקד האט מען שוין געטון, און יעצט וויל ער נאר טון א צווייטע מאל, ס'איז נישט ממש א מלאכת מרקד, טאר מען נאך אלץ נישט.

אין מרקד נוסף פעם שנייה ביום טוב, אלא אם כן נפל לתוכו צרורות כסף, אויב ממש ס'איז אריינגעפאלן שמוץ, דארף עס אויסזיין מער ווייל ס'פעלט אויס פאר עסן, אבער סתם אזוי טאר מען נישט.

אבער אויב טוט מען עס מיט א שינוי איז יא מותר. **כיצד?** וואס הייסט די שינוי? **יום שירקד מאחורי אנפי**, זיי לייגן די איבערדרייען די הירט.

הלכה י"ג (המשך) — מולל, מפרח, מנפה, בורר

Speaker 1: נאך מלאכות וואס מ'מעג יא אדער נישט טון יום טוב?

מולי למלילות, מ'מעג צומאלן מיט זיינע הענט קטניות, אדער וואטעווער תבואה, **און מפרחין**, מ'מעג צוברעקלען קטניות ביום טוב, **און מנפה על יד על יד בכל כחו ואוכל**, מ'מעג בלאזן מיט די הענט אז ס'זאל אוועקגיין די שלאכטס פון מאכלים ביום טוב. אפילו מ'מעג עס טון **אפילו בכל כחו ואוכל**, אפילו בקנון או בתמחוי, מ'מעג אפילו נוצן א כלי, **אבער לא בתבלא ולא בקברה**, אבער נישט נוצן די כלי וואס מ'נוצט אין די וואכן, אבער די כלי וואס מ'טוט סתם אויף א פראפעשענעל פארנעם. סתם א טעלער, בעיסיקלי. אבער נישט די סתם א טעלער, יא. מ'האט פריער געהאט אז מ'טאר נישט נוצן א שערל, און מ'מעג נאר נוצן די הענט, אזעלכע זאך.

וכן, הבורר קטניות ביום טוב, בורר כדרכו בחיקו בתמחוי. אויך בורר זיין. קודם האט מען גערעדט וועגן טוחן זיין, און יעצט רעדט מען וועגן בורר זיין. בורר זיין איז אויך בורר בעיסיקל. מ'איז נישט טוחן. אונז האבן געזען אז ס'איז די זעלבע הלכה אויב איך געדענק. איך ווייס נישט אויב ס'איז אן אנדערע שבת פון יום טוב. מ'איז נישט בורר זיין, ווייל מ'נעמט אראפ די שלח, דאס איז בורר. ס'איז נאר אן אנדערע פארט פון די בורר. דאס איז דא מ'נעמט אראפ אין בלאז, און בורר מיינט ליטרעלע ארויסנעמען די נישט גוטע.

קלויג, **בורר כדרכו בחקו** מיט א... מ'מעג נוצן א חקו אויף זיין שוים.

Speaker 2: מיט א טעלער.

Speaker 1: מיט א טעלער. **אבל אויב אין נאפא, אבל אויב אין תבלי אויב אין גאר**, נישט נוצן די עקוויפמענט וואס איז געאייגנט פאר דעם. די אלע זאכן איז מער טערער. פריער א תבלי אויך, א ביידע נישט.